

JELES ANDRÁS

SZENVEDÉSTÖRTÉNET

Hommage á Sárközi Márta

Szereplők

ELÍTÉLT
NARRÁTOR
ÁMEN
VÁNDOR
PIROS
KNÖPFLER
ROSNER
SZAGOSKA
BÖRTÖNŐR
FARKAS
I. PRIBÉK
II. PRIBÉK
III. PRIBÉK

ÁVÓS
MARGIT
SZŐKE
ÖRNAGY
FOGOLY
I. FOGOLY
II. FOGOLY
PALIKA
SOVÁNY
NÉMA
MOKRI
CSÓK

Nyitány

A színpadon szimfonikus zenekar, zenészek, estélyi ruhás hölgyek és urak - ahogy illik -, frakkos karmester közepén. A maestro beint, a zenészek játsszani kezdenek - de csak halk surrogás, nyikorgás, dörzsölődés hallható: a muzsikálás esendő melléktermékei.

Középről (süllyesztőből) egy budiszerű építmény - magánzárka - emelkedik a magasba, ajtaja kitarul: darócban, meztláb az Elítélt lesz látható. Csönd. Amikor az Elítélt halkán beszélni kezd, elered a hó.

(Mivel a szerző meggyőződése szerint az itt következők valóban nyitányként funkcionálnak, elengedhetetlen, hogy a beszéd a zenekari hangzásokkal összeszerkesztve egységes hatást keltsen - egyszóval kompozícióra, zeneszerző/közreműködésre van szükség)

ELÍTÉLT ...Kezdetben - in the beginning - olyan setét volt, hogy ha pofon csaptak volna valakit, nem lehetett volna vallomást tenni, ki cselekedte. Ezen kijelentést oda módosítom, hogy lehetett volna vallomást tenni, mer a bálvány is, az ki az útfélen áll, a muszájra danolni kezd, ha kiverik a fogát. Elég az, egyenesen szőrin megnevezve, hogy setét volt; a népek csak szuszogtak, vakoskodtak, löködtek, egymáson csingolódtak, toszakodtak, mindegyik élni akart szakadásig; bűdös, koporsószabású torkuk táva volt, hol mit kapnak, hirtelenséggel elnyeljenek. Az óvatosak, illetőleg az arisztokrata-természetek pedig ezféle készültséggel iparkodtak a levegőnek kisedded korpuszkuláit simán szállítani té s tova a huzatban, tekintettel azon körülményre, hogy a netalántáni okádás a setétben bizonyos fölzúdulást, öklelést, taglalást vonna maga után, felütné fejét az emberségben az erőszak. Amint fel is ütötte: a méh-seren, égett boron, rumpuncson s társain való italozás egy rút, fekete, sánta embert - hál há-há! mindez még akkor nem látszott, csak várgyá! - azon kijelentésre ragadtatott, miszerint a paraszt seggiből hetediziglen is kibúvik a kapanyél, amely kijelentéstől viszont egy éktelen cipóhátú, nagy ajakú ember megszárdult idegességibe, mértékletesége nem tudni, hova lett, valahogy érzékenyen érintette a provokáció, és

mivel egy görbe szék volt vele, avval taglotta gerincen s nyakon azt a setétes, kecskebüzü sántát, és ettől, éppen ettől! mind az romolhatatlan jövő-menő tsillagocskák, körben járó planéták s universonok felfényltek -valamint az bolyongó sidóru tsinált zenedrámába messziről, csendesken a kürtök szava --, akkor aztán bújába vagy mibe, az rút, fekete ember lefeküvék, lábához téteti a kancsót - kevéssé dúdolgatdtt ű is -, osztán csak meghólt. Örültek is rettenetesen mind az emberek a világosságnak! Babos Gergő mindjárást hazatért, és tsetsemő leánykáját az bécsi patyolat-ingeckéből kibogozá, s az otthon csöndességibe az ebédelő nagyasztalon az faszát kivette, s olyatén pléhkanál mosolygású hódvilágon a szüzet megfergette. Meg kívánom még jegyezni, mivel tematikailag is itt kell említenem, hogy találtatott ott közel egy katona-borbél, ki szélyes jókedvibe valamicsudás puskának vasvesszejével az kéznél lévő vízfordó kisleányt igen döfködté, verte. (Mordál-puccoló, nna! Az imént nem jött eszembe, amicsudás szer-szám volt az. olyatén hosszú páltza, vessző vagy mi a rossebl!) Az elmondottakat szeretném kiegészíteni avval, hogy ezen borbél idő múltával kijelentette, hogy ilyen a sors, azelőtt néhány esztendőkkkel csaknem zsihongott a házam az sok gyermektől, ime, most síri csendesség vagyon, asse tudom, hova legyek immá.

Körben az sok nép is azalatt, az maga dolgával foglalatokodott: egy kellemes modorú egyházfi, ki mélyen az orrába beszélt -az orra! hát valóba, azon orr! talám-talám bádoforrasztónak, esernyő nyelének, kapusaroknak, szögkihúzóknak, satöbbiknek nézhetné a tárgyilagos utókor szaglószervét ezen egyházffynak -, ha mint az túlhajtott sezlonyból, ezen orrnak alsó végiből nem integetne elő a szörnyű afrik... egyszóval fent említett a szentséges Liliumok völgye nevű evangéliumi compendiumot a kezébe vette, mivel abból olvasott volna aztán, de megkáromolván, a föld hó csapta, azon ugrált, s felfelelé, mondván: a nagy hatalmas, dögös pestisből immá kijöttem, eléledegélek a jószágcokskán, baszom a lelketek gyökerit, ezet itten hagyom tinéktek, azzal gatyáját feloldozá, ás leguggolt egy cifra, gyöngyházzal rakott ládáccka mellé, oszt nagy hirtelenséggel, de mégsem öngyilkoló, pogán módra a meggyszín bársonyszőnyegre az undokságot magából el-kibocsátá, elsőbb a vizezés jött a maga rendin, de osztán a vastagja is reájüve, dictum-factum, itten hagyom néktek ezen posteritást.

Erreföl egy Magyariné az magáccka meztelen seggit szintén fölmutatá, ütögetvén a fúdogáló szellőtskébe tenyérral az szörnyű kormos fútatóját, mondván: csak annyit számítás te nékem, mint az flátusz, azzal meztelen szájjal elmosolyodék.

Felszólamlék akkor lönyűző Sárdy: ennye, beste kurvátska, taval kérdeztem az gyermek felől, hogy-mint lett meg, satöbbi, azt mondta, elesett - benne az édes teherrel -, mikor kigyűtt az ajtón, a gyerekecske pediglen halva lett, de ugyan ő maga metszette el - elsőbb a köldökét, majd a torkát, s egy éjjel a moslósok vödörben hagyta, nem tudom, kellett-é a malacoknak.

No, görbén beszélsz, lósintér, mintha lüdero fosta volna a szovadat, de lásd, tanúhatsz tőlem -válaszolta Magyariné-, szeretném látni, ki szarik itt fényes ez világon bűzösbet nálamnál, oszt szilva-hammas két szemiről felvoná a superlátot, és - emlékezetem szerint - ezképpen folytatta: Kend, aki oly csendesesen, véknyan hügyozik, mint a rettentő Sárga Császár farka tsóváló palotapincse, illetve ebe, kend, Lóbőr úr, vélem is éppoly csendesesen beszéljen, mert elnémitom, mint a bölcsős infánst szokják, isz kegyed, amíg csak mászkál az menyecske hasán körbe-körbe, nem is tudom, tetű-é vagy miféle. Csak a parton jár, peckesen, mint a gém! - kiátott közibe valaki cernahangon, egy vetélt fiúcska lehetett, ezen aztán elfakadának - ki nevette, ki sírva.

No, ennek végire menvén, fogja az felette moslók ember magát, asztalhon üle, mert korcsma vala, ahon mind e szóváltás megesett, elsőbb setét káosz, úgy mondva, majd árnyékszék fölibe tsinált fémlő palota, éppen az gané hegyibé emelte a Kocsmáros ékes palotáját, kurz und gut, az inkriminált Lósintér vágott egy jó darab kenyeret, s bódult fölve, lassúdan, szomorkáson mártogatya vala a hódvilágot, míg elfogy a kenyér és az universon - mert ott úszkált a Hold mind az fémes tsillagokkal veres pocstába, az asztalon.

Kérdezésre kijelentem, és élő nyelvemmel eléadom, és megvallom, a szent-séges igazsághoz most és a jövőbe is... hogy a faszba mondjam... úgy van, ahogy mondom. elhihetik, legyen a te szavad igen és nem, lényeg a lényeg, mulatásának utósa éccakáján, mer már megin éjszaka volt, el lett választva

a világozságtól, ezt má korábban is említettem, a Lónyúzó hajnal előtt fölkel, hazament, s az ágyának közepibe akkorát okádék, mint egy tál... ezt most helyesbíteni szeretném tisztelettel. Akkorát okádék, mintá hóstábeli borból bolítja fölött tsikorgó zódes penészszin tziimer, s a híves lepedővel és selem-paplannal azt az undokságot bétakará, azzal búcsúzatlan ez világból elmene. Pih, pih, eltelik a ház búzzel.

De még ez világnak, ha éccaka is, nincsen vége, iszen csak mastan csinál-tott, ámbár - ihol! még élten élő, hányaveti fennenjáró emberiség, jól figyelj! minden órán az halálnak horgán fennakadhatol, de hagyjuk el, menjünk rá nézdegelni, mit mutat az orbis pictus!

Nohát ezen elromlodozott s félkaréjban megmocsokolt ülödeckát formázó Kárpátok medencéjében Gyepesné Mária nevű szolgálóját, egy kemencében hagyott kenyérke miatt, hajánál fogva az sáros udvarra vonssza (az mondott kenyírnek ellopását gyanítsa, ugyi, s felindul): az gyermek-leánkát addig öklözi, fejét üti, hogy füléből-szájából az vér jár vala, de még a kovászból is azon rongyos, pogán kredencen vér loccsana ki s patakzik elő, akár az Vesuvius lágy, bűdös földjéből büfognek kifele kinköves gőzök, mondják aztot ürdüing szellentésinek is - osztán egy cserággal lámtsak agyban s főbe csapdossa, s ezzel sem elégedvén meg, a forró kásából egy kalánnal az szemé közü vág a jámbor cselédnek, kinek úgyszólván semmi része a világban nem vala még.

Erre osztán mindenek csudájára egy éppen akkor született gyermek megszólal a feredőben, mondván: Anya, jösszte, jaj a világnak, jaj nekéd is, anya, hívlak vala hozzám, és nem jövél, jaj nekem is, mert veled többé nem szólhatok - és elcsendesedék, mint azféle csecsszopó, ki az anya tejével immá megelégtült, hiában hajol a szülő-anyja hozzá a cicivel, hesseget, pisszeget, dúdol neki igralmatlanul, az gyermek csak néz, mint aki gondolkozik, álltak a népek körben, akár a mennykőcsapta fák, Magyariné az alfelét csattogtatta, isz a szava is elállott, ekkora gyermek a lámpa kormával felírta a köpölepedőre ezen szavakat: „Ezen hegyeket ki tsinálta?”

Immá a megrészegült némbér is a csattogást elhadta, az áérban fényecskemorzsák, mint kised tsöngettyűk, rezegtek az világozság tsóváiban, egy deák unalmában legyeket fűzött az tollhegyire, akkor érkezék egy szalmaportékás, valami bábkészítő, felfogja ölben az gyermekágyas fejérszemélyt, csecsit megszopja, tejtét manu violata markában fejé és megissza, kendtek meg igen szépen megszűrjék az gyermek feredőjét, hogy semmi szór benne ne legyen, vetette hátra az asszonyoknak, azzal sóhajtott egyet, s csak azféle tejszínű pára maradt mindössze utána, s abban egy fótos, vénasszonképű kicsi majom láncan, az ki csiholt félelmben, ugyi ijedezett. - „Erre igyunk legelőbbis valami sampányért!” - rikoltá akkor egy maga alfelén tsúszó-mászó, zódes szakállú emberke, és igy mindenre kód szállott a feledés páráiból, tehát az világ megint kezdődhetett - az unalmas időnek rendje ez, iszen Ókelve, mint az eb, saját undokságira vissza-visszátér, „hass, alkoss, gyarapiccs” - hangsúlyozta ezen nyomorult, kopott potrohát nyiszálva kacéran, két kicsi bitőcskát markola kezéibe, s úgy lökdöződött, nohát, ittak is, ki vedérből, ki feresztőkádból, éjjeli edénből, csuporkából, tentatartóbból, köpötsészéből, tüllökből, irrigátorból, keresztelőmedencéből, csigagigából, tszímácskából, némelyek pediglen az megdűtött némberek publikánszin alfeléből. „De haddjárjon!” - mondták ezen némberek, s megvonyíták az havas gleccserjártá, büszke válluk vagy akármicsudás tagjaik - aziránt való tekintettel, hogy az elszánást *adekváltan* kifejezzék, nem számít, isz úgysem hagyja immá rajtunk szarát az születő gyermek, tehát mongyuk spontán, egyetemesen, nem diribbe-darabba aztát, hogy valamint az patyolat-pendely libeg a szárítókötélen, oly kedvesen, fájón pilinkézük szemeink elejbe az *közjő!*

Éppezér: igyál testvér, vedd tölünk - nem ugyan híves kantsóbból, hanem igyenesen a Hades pitvarából, mer nem sajnájuk tölled, megtudod immá, milyen az, ha elcsendesít, torkodba veri minden szovadat a közjő, amelynek - mit szólsz füllel - mink vagyunk az *letéteményesi*- fél tucát némberek fertály órást cuppogtak, göcögtek, visittak ezen hitván szavacsánk, mint macska az sebhedt egéren... Jelentem, ez nem teljesen fedi a valóságot, tehát szovamat oda módosítom tisztelettel, hogy körben az harangok, kik műfelénk minden minutát külön-külön hangokon megénekelnek, usque huszonötöt beszéllettek addig egy-kedvűen - midőn rakással hevert az ganéjdombonk az gyermek az éhség miatt, ki halva, ki gyengécskén vergődve, és peselt, szemetelt reájok ottan-ottan azon égneek álló, főfordított Vénusokból a sampányér, brillantos boglárka-formán pözsge az anyák kalamárisából az Cordon Rouge, és megírá cifra jellel ama setét, sulfuros torokból az hápogó kisedekre menő spáciumot. Lám, nem győzik enni az ebek a sok dögöt, csak forgolódnak, leffegnek és orral bökkik, az ki nézi őket tátott szemmel, hinnéd homályos tavon kékényből, mandola tokjából tsinált ladik vagy sajka remeg mozdulatlanul. Az holtak tetemiből imitt-amott derék férgék kunkorodtak, azmineműt legyek szoknak az húsbá rakni. Kérdés után kijelentem, hogy a *homályos* tsü kifejezéssel a meghalt, illetve csak haldokló gyermekek szeme fehérjére céloztam, és a *ladik*, illetőleg *sajka* kifejezés -

én nem is értem, mi akarna lenni. Arra vonatkozó kérdés nélkül fentiekhez hozzá kívánom fűzni, hogy a *ladik*, illetve *sajka* szavakat legszívesebben visszavonnám. Ezt követően szkeptikusan megjegyzem, hogy „fene tudja, menjünk tovább!” - de apropó, meg kívánom még említeni, hogy volt egy vénember is a kutyákkal, sípolva, bajosan lélegzett a gyengeség alatt, tántorgott vala, mint a láng az fogyatékos gyertyán, valamicsudás görbe, aszú ággal az undokság közt keresgélt, koronként amit kapott, az dirib-darab gyerekék, tagok között, nagy hirtelenséggel a szakála alá csapta azon hol-mit, aprólék accidentiát. Kérdésre mondom, közelebről nem tudnám az elulajdonított tárgyakat megnevezni, mert konkrétan nem láttam. Majd-nem elfelejtettem megemlíteni, hogy hevert ott egy három-négy éves forma kicsi leányszemély mind vérbe fagyva, az lába, karja egy zsinéggel olyigen meg vala kötve, hogy teljességgel az húsbá vágott az sinég vagy kötél, olyanformán, hogy az gyermek húsa mind béborítá az kötelet fölbuggyanva a szorításból kétfelől.

Kisvártatva hallottam, amit ezen sidó-szabású vénecske az mondott szakáll-nak mesélt, aszongya: „No, már világ csudái vagytok, hogy szállhassak ez tán csendességgel az én koporsómba köztetek, immá, barátaim, mind az kegyelmes haláltól, mind az élettől elvettétek a kedvem”; item, az én vikony itéletem szerint idejekorán mondotta eztet a sidó vinember, azféle reggel-evő ifjacska hirtelenséggel, mert fogott volt találni ott, az hódvilág alatt, a gané relikváiával mézes harmóniában elfeküdt egynéhány inges fehérszemélyt, ennen nyakukba függesztett tseszszópával - íme, te sidó, ezféle me mit mondaná? Iszen az üdő telten telik, s már ugyan el is tölt, mégsem akasztottak különb guztussal, mesterséggel azféle portékát, valamint az gyiszno egyetmásocskáit az füstre.

De lám nem fogta volna elhagyni az szakállas vén akkor sem az hiábalavó beszédeket, ha az komplett históriát nagy hirtelenséggel, valamint egy bokor ibolyát az pohárban megpillantsa - iszen csak vesztegette az maradék lelkit fehéren libegve, midőn a szó is alig ért ki belőle: - „Miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből, hogy nyomorúságot lássak, és napjaim gyalázatban végződjének!” - s ahogy ezeket mondta, a világ pörgött, zergeté a históriának bőribe a sok hiábalavóságot: ehol egy asszon irtózatot férfiszerszámot fabrikált magának, s avval - természet ellen - vásonzselédekkel, fickó leányokkal étkelenkedék, s látom szemeimmel azon dajkát, ki boldogtalan lévén, a maga gyermekét az pervátá mélyire vetette, utób az élésért egy gyermekes jóasszonyhoz dajkának elszegődött, de rendszerént a kertbe félremenvén nyegések közt az tejtét kifejte, hogy az kised tejtét ne nyeljen, s az is megesik, hogy az nyegések közt félen fordulván - talám hogy az égi madarak se lássák - magának nevetégl, na, osztán végire menvén, a szakállas ember - hiába, mint azféle tökéletlen - ezeket mondta: „Miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből...” - satöbbi.

Kijelentem, hogy megértettem a jóindulatú figyelmeztetést, azt tetszett mondani, hogy ird meg, amiket láttál, és amik vannak és lesznek, azután elhangzott még... elhangzott az is, hogy tudom a te dolgaidat, az a neved, hogy élsz, és immár halott vagy, tehát mindezt tudomásul vettem, és most kijelentem: Játék egy maga tetemét kegyetlen hóhér módjára gyilkoló asszonyt, elholt szerelmes társa gyenge hullája mellett, az hegy oldalába vajt, kemenceszabású sirban, szüntelen erős nagy rivással, immár ötödik napja kiaszva, étlen. Es Játék egy kecskefej formájú csipkés dombon három keresztet, azkikre latrokat vassal felszegeztek, az vérük frissen pözsg az sebekből, még el nem aludott, a száruk csontja megtörve, nyögnek: önsúlyuktól kínzatott, magok kolonca. Az fémes kövekkel kirakott setét ég alatt híves szél hozza reájok azon özvegy panaszkodását.

Egy tetemes, lándsás darabont, akit vigyázni állattak az fára-szegzett szömélyek őrzésire (az ég madarainak nyomra legyen a koporsójuk, így szólt rólluk az ítélet), megunván ezen szőlőkacsa formán, hon az távolból, hon közelről, egy a másan áthajlongó nyegdécseles, rivás sóltározását, a nyers holdfényben elindult, lelkében kíváncsiságot és félelmet rengetve az leánkahomloként fénylő sirkövek felé.

Mint ama keresztén függő latrok tetemi érdekeik ellen törekszenek az földre, azonképpen ügyekszik rövid úton ezen nehéz vallomás az végire szakadjon: a lándsás darabont meglássa az alvilági mécses sárga kacsintási közt elszagattott, gyászos ruhájában az keserűes özvegyet, az elegy-belegy díszekkel, virágokkal megékesített, gyócsba pólyált halottat, megérzi az halálnak erős palánkján körösztüll ingázó szerelmet, felsepri a halott öltözetről az özvegynek kékébe, csomócskába álló hajtincseit, csókkal illeti ezen tépett relikvákat, s keblébe rejti; osztán csöndes, kellemes beszéddel az asszonyt érintgeti, utób lágú katonakapóval és borral kedveskedik, idő múltával lám, Hades asztalánál együtt falatoznak, és a pólyás tetem - bátor erőll bizonynyal nem hagyott testámentumot -, íme vélek mulatozhat - már-nem-közöttük-járó érzékenységgel, az főd alatti nászban.

De még ezzel a megfáradott, nyomorú hús macerállása nem végződik el: történt akkor, hogy ismeretlenek az éjnek vastagjában, felszagalólván a szabadságot, a középső keresztől a holtat - meghalt vala immár bizonynyal -

lefejegették (a lator-szerette népekre hajlik a gyanú ilyenkor), mindössze csak a ver szederjes írása maradt rúlla a fán, amelyet jó reggelre kelve az lándzsás drabant - az égi madarak szokott beszédi közt - megpillantván, elborzongott, széles derekába rettegés és halálnak félelme szállt.

Mert erős kínzatás, süttötetés a bére az ilyen rossz trabantnak, ráadásul keserves halál - nem ugyan az kereszten, de valamely elevennek csinált, likacsos kolumbáriumban, azohonnán mindössze csak a fej fityeg elő, hogy a táplálékot a kegyetlen test magához vegye, és szomjúságát szüntesse a dühös napon.

De hát az ember ugyan zárva vagyon, mindazáltal a földnek külön-külön szabású, éhes férgel, a hús eltakarítására rendelt nyívei a híjjakon bátran sétálnak té s tova, fűgén intézik az magok hivatalát, valamint a város népei futosnak a kapukon az életük után. Vedd hozzá, hogy a kedvő és appetitusok ezen gyors, páncélos vitézeknek csak feljebb megyen, midőn a kolumbáriumban a visszavonhatatlan gané halmai a természet rendeléséből összevgyülekeznek. Ihol a „kőbe zárt fájdalom”, az maga undokságival vajazott hús, férgek lakása, (eredője!

Kijelentem, hogy azon nyomatékos dorgállást, amely az érzelem-megnyilvánulásoktól való tartózkodásra irányította a figyelmemet, tudomásul vettem, és a jövőbe ehhez tartom magam. (De már nem sok a jövő!) Megismervén az szerelmes trabantja sóhajtozói, hebegési közt ezen odaföl megírt cirkumstanciák valóságos neveit, az egyetlen éjnek örömben megüjült özvegy nagy lélekjelenlétről mutatott bizonyosságot, szólna: „Távol legyen, hogy egy és ugyanazon időben a nekem mindeneknél kedvesebb két ember holtatemetét lássam, tehát függesszük föl, kivetkezettvén a pólyából ezen holtat, mintsem elhulljon az élő!” Nem késlekedve, az életre való plánum végbevételét megcselekedték, a fűtyös zsenge hajnalban a jóembert holta után fölfeszítették - ne árulkodnék immár az éjszakai históriákról a mezítelen kereszt! (Kisvártatva ezt a mozgékony holtat, szegényt, újlag ellopták azon ismeretlenek, kiknek holmi testi feltámadás hirdetéséhez fűződött zsenge érdekük - ki tudja, mire mennek vele?)

ELSŐ KÉP

Ámen alezredes szobája az ÁVO épületében. Vándor - bukott ávos őrnagy - vigyázztartásban áll Ámen előtt. Mindketten civilben vannak, Vándor öltözete azonban gyűrt, erősen megviselt - amint a ruha gazdája is. Esteledik, az ablakon túl, a lámpák fényében: hősés

ÁMEN ... Na, mit mondtam, Vándor elvtárs, megint itt vagy... nem igaz? Ahogy ígértem, ein Mann, ein Wort! Mer... itt vagy, vagy nem vagy itt?

Vándor sápadtan áll, és nem reagál

Jó, hagyjuk ezt, foglaljal helyet, oldjunk a merev formákon, szerintem. (Kedélyes mosollyal szemléli Vándort) Nos, ...nos, gondoltam, kötetlenül elbeszélgetek veled ismét... Nagyon kellemes nekem arra visszaemlékezni (Láthatóan zavarja a szoborként mozdíthatatlan figura) ...gyűjtasz? Parancsoljal.

Rágyújtanak

Tehát, mint említettem, jól elizéltünk, témáztunk a régi dolgokról, dacára, hogy azér momentán nem vagyunk egy súlycsoportba... remélem, ezt nem veszed célzásnak, kérlek szépen... hát igen, most egy kicsit benne vagy a lekvárba, Vándor elvtárs... de majdcsak lesz szerintem valahogy... olyan nincs, hogy valahogy ne lenne, olyan még nem volt, nem igaz? (Szünet) Persze csak tréfálok, amint említettem, lazítsunk, beszéljessünk... találsz ott a zsúrkocsin nyelvet, miegymást... pörcöt, tessék, pogácsa, bambi!

VÁNDOR (hozzálát az evéshez) ...Itt hagymát is látok, alezredes elvtárs!

ÁMEN (fejfedelmi gesztussal) Mondtam, csak bátran, ne zsenirozd magad, semmi formáság, nem igaz? (Szünet, nézi Vándort) ...Nos... tehát... ne felejtsd el, Vándor elvtárs (Valamit keres a háta mögötti vitrinben) ...hogy annak idején... én emlékszem... micsoda szemétdomb! Ne felejtsd el, kérlek szépen... hát itt sincs... a slendrián kurva anyjukat, Vándor elvtárs... azt akarom teneked mondani, hogy annak idején... az isten a faszát aki belevéri... hoppá! (Diadallal mutatja fel a Napóleon konyakot, majd a fény felé tartja, hogy ellenőrizze a nivót) találsz ott poharat, Vándor elvtárs, az enyém pedig itt áll, és várja, hogy megteljen...

Vándor tölt

...úgy van, makkegészség, Vándor elvtárs!

Isznak

Valamit akartam az előbb...

VÁNDOR (ültében vigyázza vája magát) Ámen elvtárs, azt tetszett mondani, hogy ne felejtsd el...

ÁMEN Igen... úgy van... de... nos, nos... (Érdeklődése ismét más irányt vesz: a rádióhoz lép, bekapcsolja, zenét keres, a következőkben halk esztrádzene borul a beszélgetőkre) Úgy van... így mindjárt kellemesebb. (Szünet) Nos, nos... tehát, tehát...

Írógép kattogás a szomszéd szobából és valami monoton diktálás

Jó nekünk így, Vándor elvtárs... kellemes kikapcsolódás...

Csönd, Vándor feszülten eszik és figyel, majd megmozdul, beszélni kezdene, Ámen azonban leinti

Én megértelek, mert tudom a te dolgaidaj, nem tettél te olyant... hogy elhajlás a titoista láncostémába (Szünet) sima gazdasági megtévedés, ilyen... anyagi területen... nevétséges baki... de viszont szigorú osztályharc van, ezt szerintem te is tapasztaltad, majd leülöd, ahogy kell... Nem érzed rosszul magad? (Szünet) Az ilyen természetben elkövetett... finánciális jellegű félrelépéseket..., (Szünet) de hagyjuk ezt, nemis erre céloztam, mert énnekem most minden így színesen pörög a fantáziámba, valahogy felvillog... (Szünet) ...például az előbb is, ahogy ott állok, és a konyakot keresgélem, satöbbi, te itt, Vándor elvtárs, ülsz, és szódsz a hagymát, erre én kihúzom a dugót... hogy mondjam, elég egy fuvalom, egy kis hideg vagy ilyesmi... és kapásból rózsatövissé lesz a zseniális lelkeknel... (Szünet) Gondolj például Kutuzovra, Vándor elvtárs, nyilván nem titok előtted se, hogy amikor ketyegést hallott, bebújt az asztal alá, és a Katalin cárnőnek a lábait harapdálta, kérlek szépen... vagy ott van a nagy Tolsztoj, aki az idomított majommal közösült... tudod, azért ezt is meg kell érteni...

VÁNDOR (eszik) En megértem, Ámen elvtárs...

ÁMEN Töltsd még, ha úgy gondolod, (Szünet) számíthatok rád, Vándor elvtárs? (Szünet) Nem! Ne válaszoljál... igyunk! Majd később, majd aztán!

Isznak

Hanem most már kezdheted a múltkori témát, őrnagy elvtárs! (Szivardobozt vesz elő, élvezettel válogat a dobozban, majd rágyújt egy márkás példányra, elérzékenyül az élvezettől) ...Nos, nos!

VÁNDOR (falatozik) ...Szóval, a Kristóf téren, annál a rohadék svábnál nem lett volna rossz dolgom, de viszont fizetés nem volt. Amit kerestünk, két-három pengőt naponta, az jattba ment, és persze, ami a tényéron maradt, a jobb falatokat nem dobtuk el, hanem bekebeleztük, tisztelettel, folyton nassoltunk... egy mázas csészébe, ha kivittem például egy adag borsodót...

ÁMEN (mohón) ...vagy tartárt, satöbbi...

VÁNDOR ...azt nem hagytam ott, hanem kikanalaztam, úgyszintén a tészta nem hagytam kárba veszni...

ÁMEN ...mágyarakást, palacsintát... úgy van! (Szünet) Semmit ne féj azoktól, amiket szenvedned kell. (Szünet. némán, kimeredő szemmel, szinte hipnotizálva Vándort, az alezredes egyetlen szót artikulál, majd folytatja) ...egynéhányat a... (Ismét az eksztatikus, hangtalan artikuláció) egynéhányat tiközületek börtönbe fog vetni... (Csönd, hosszú szünet) Mi újság a gombüzemben, sok a baleset, Vándor elvtárs?

VÁNDOR Jelentem, aleselvtárs, a tárcsánál mindig probléma van, elalszanak, vagy gyengén szoricsák a korongra, a fűrészelésről nem is beszélve...

Kopognak, majd egy börtönőr lép be

BÖRTÖNŐR Álezredes elvtárs, kérek engedélyt jelenteni!

Ámen kegyes gesztusa

...az őrizetesnek váltásra vissza kell a Gyűjtőbe, tisztelettel.

ÁMEN Ne ugráljanak itt, elvtársak, ne ugráljanak, mint fing a fürdőbe, míg jól van dolguk! Vándor elvtárs addig marad, amíg szükség van rá!

VÁNDOR Jelentem, feltétlenül ott kell lenni a szerszámszobánál...

ÁMEN Te se ugrálj, Vándor elvtárs... majd helyettesítenek. Sajnos nem vagy nélkülözhetetlen.

VÁNDOR Értettem... de csak kölcsönbe vagyok, Ámen elvtárs.

ÁMEN Éppen azért! (Az ör felé) Hozzájárul, tizedes elvtárs, hogy a munkámat végezzem?! Akkor távozhat, balfasz!

Őr ki

(Vándorhoz) Mondd tovább a mesédet, őrnagy elvtárs... (Erősen lélegzik, tenyérrrel leszorítja a fülét, egy ideig feldúltan hallgatózik) Á kurva anyókat... mindig felhúznak... (Szíszegve) megfingatlak, te faszkalap! (Csönd, majd halkán) ...mintha a fülembé súgná valaki, hogy baroszkutya, baroszkutya! (Szünet) Térjünk a tárgyra, Vándor elvtárs!

VÁNDOR Igenis... emlékszek, egyszer mosatlan edényekkel fölpackolva elindultam a konyha felé, de kimentem az üzletből, és ahogy mentem a Wesselényi utcán, egyszer csak olvasom a cégtablán, hogy Victoria patika, akkor tértem észhez, hogy hol vagyok, hoppá, de vissza is fordultam egyből, szerencsére nem vették észre, hogy elaludtam... (Szünet) különben tetszett mondani, hogy mindig aszongyák, baroszkutya, ez érdekes, mert volt ennél a svábnál egy kasszírónó, az is mindig azt mondta, ilyen vékony hangon, hogy „...avagy tán kietlen sziklákon kóborolsz?”. (Szünet) De egyszer bejött a férje az üzletbe, egy ilyen főtanácsos volt a Beszkárnál, és sétapálcával rácsapott a kasszírónó orrára, hogy letörött, és akkor viszont azt mondta a spiné, hogy „Cézár! Cézár!” - és ez az egész összefüggött azzal, hogy a beszédkész rájött, hogy a kasszírónó higanyt rak a palacsintájába, és ezért mindig pelenkázni kellett a főtanácsost, és így ment mindig a hivatalba, tudnillik folyton beszart, és az Ápponyi téren dacára a pelenkának körülállták a kutyák, és mindenhova mentek vele, és ő meg hadonászott a bottal, és lelkibeteg lett, de aztán kapcsolt, hogy a nő csak kihasználja, és nem rendes vele...

Szünet

ÁMEN Azért vigyázzunk, mer azt a beszédkész is meg lehet érteni...
VÁNDOR En megértem... (Szünet) aztán többször le is fényképeztek, (Elhallgat, bizonytalanul Ámenre néz, egy mosoly után folytatja) jártak oda ilyen kis nők, öregurak és hasonlók, és csak egyszerűen oda kellett állni a vendég háta mögé, mikor fényképezkedtek, nem nagyon szóltak érte, és aztán kaptam ezekből a képekből, otthon elővettem, és néztem magam az elegáns miliőbe, (Csönd, Vándor kénytelen folytatni) ...egyszer meg összefutottam a főpincérral a szeparéajtóban, a fejünk úgy összekocant, hogy mindketten megszéduultunk, nem szólt semmit, csak leült gondolkodni, másnap ideadta az új francia cipőjét, hogy tapossam széjjel, mert olyan jó erős lábam van hozzá... nekem persze teccett a cipő, szaladgáltam benne egész nap, (Szünet) de este alig vártam, hogy lerúgjam (Szünet) Még egy kicsit töltök, Ámen elvtárs?

Csőnd

ÁMEN (különös fejtartással szemléli Vándort, előrehajol) ...nem érzel valamit, Vándor elvtárs?
VÁNDOR Jelentem, hogy tetszik érteni, alezredes elvtárs, tisztelettel?
ÁMEN Elég sajnós, hogy mennyire egysíkú még egyes elvtársak gondolatvilága, vegyünk egy példát: biztos forrásból értesültem, hogy egy fogadáson a Kremben Bugyonnij elvtárs egyszer annyira elábrándozott, hogy pezsgőbe mártogatta az ujját, és így a levegőbe festegetett, meg a piros terítőre... satöbbi, pedig elég feszült idegállapotban volt akkoriban... és ő mégis szakított időt az ilyesmire. (Szünet) Nézd, Vándor elvtárs, mondok én neked valamit... nem akarok nagy szavakat használni, de mi kommunisták (Szünet) szeretünk átadni a ló... na, most várjál, őrnagy elvtárs, éppen ez az érdekes, hogy nem a túlsó, hanem mintegy az innső oldalra, mindig lecövekelünk a kötelesség oldalán... ha érdekel, én megvilágítom neked ezt egy példával is, parancsolj, gyűjtsál... például te, Vándor elvtárs, nem szoktál olyan furcsákat gondolni?

VÁNDOR Álezredes elvtárs, jelentem... nem szoktam, szerintem.

ÁMEN Nana, én a helyedbe azért nem lennék olyan biztos... (Szünet) például, én szoktam! (Szünet) Nos, nos, fene tudja, nézzük csak, tehát... tehát megkívánod a barátfület szilvalekvárral, ejnye, összefut a nyál a szádba, „hogy megennék egy tányér jó cukrozott barátfület!” - rendben van, lejár a melódia, bezárod a fiókot, már jön is érted a sofőr...

VÁNDOR (bólint) Aztán annyi vót, pá, szilvalekvár!

ÁMEN Várjál csak, várd meg a végét!

VÁNDOR En megvárom...

ÁMEN Nos... hazamész, belépsz az előszobába, olyan különös illatot érzel, röpi eléd a bájos kis feleséged - kezébe a barátfüle, kiskosárba gőzölög! Nos... tehát: amit előre megérezte! Előre! (Szünet) Szóval, ilyenekre célozok! Mert azért azt nem kell letagadni, hogy az az étel is, a barátfüle, ne szégyelljük kimondani - tény! Ezt tudomásul kell venni, az életnek a része, és álszentség az ilyesmit letagadni! (Szünet) Azért mondom, hogy legközelebb a beszámolódba az ilyesmikre is próbálj kitérni, az ilyen... izés dolgok-ra. (Szünet) Például mit áldmódtál, Vándor elvtárs?

VÁNDOR Például... hogy is? Legutoljára szarral áldmótam, ami állítólag szerencsét jelent. Egy öregasszony fogta a szart, és az én szaromra kenye.

ÁMEN (álmódzva) Hát... az igaz... szerencsének szerencse... (Szünet) Na, jól van, nem baj, lényeg, hogy tárd föl töredelmesen, szeretem, ha mesélsz, főleg, ha őszinte, igaz dologról van szó, biztosan megfigyelted, őrnagy elvtárs, hogy szívesen követem a szavaidat, pedig hát itt is rengeteg a munka, tudod jól, vannak ezek a trockisták, fasiszták és társaik, de talán pont azért, ki merem mondani, hogy erre is szükség van, ilyen kis álmódzásra, nem lehet megállás nélkül... hogy mondják, harcolni, ergo várjon az a kötelesség... hiszen...

VÁNDOR (mintegy folytatja a gondolatmenetet) ...emberek vagyunk!

ÁMEN (gúnyosan) Úgy gondolja, Imre bácsi? (Rejtélyesen mosolyog a bajusza alatt) Azért én ezt nem állítanám, ilyen kategorikusan. (Csönd) Vannak kivételek! (Szünet) ... Mit is akartam? Mesélj még, Vándor elvtárs.

VÁNDOR ...egyszer kezet fogtam a portással az új munkahelyemen, a Hotel Majesticben, de eléggé beugrasztottam, mert vittem egy vibrátort is a kozmetikusnőnek, és mikor a kezét nyújtotta a portás, nem vette észre, hogy mi van nálam, és én mondom neki, hogy alászolgálja, harc az olajér, és erre ő elkezdett így rázkódni a vibrátortól, olyan lett, mint ez a fal, és akkor belekapaszkodott két kis baronessz, matrónának voltak öltözve, kétoldalt rajta csüggtek és rázkódtak rajta, rettenetesen kacagtak, és kiabálták a portásnak, hogy még, még!

Szünet

ÁMEN Igen, igen... de nem pont erre gondoltam.

Csőnd

VÁNDOR (egyre félénkebben) Amikor konyhás voltam, az egyik mozgó kőkocka alatt találtam egy patkányfészket, a hosszú tésztaemővel finoman alányúltam, hat kis újszülött volt, finoman, hogy meg ne sértssem őket, én nem szoktam kínozni az állatokat, az egész gyerekcsobát betettem a tűzbe.

Szünet

ÁMEN Más nincs?

VÁNDOR Nincs.

ÁMEN Értem.

Hosszú csönd, majd Ámen csenget, egyenruhás titkárnő lép be, megáll az ajtóban, szigorú, mechanikus mosoly

...Piros elvtársnő, kérem a Vándor dossziéját!

PIROS Értettem, parancsnok elvtárs! (Kimegy)

Feszült csend, csak az esztrád szól a rádióból, majd hirtelen tompa puffanások, mintha tömött zsákok rugdosnának; nyögések. Kiszáratva visszatér a merev mosolyú titkárnő, leteszi a dossziét Ámen asztalára, némán távozik

ÁMEN (Vándort nézi mozdulatlanul) Tudod, Vándor elvtárs, nekem nem sürgős. Mer mér lenne sürgős? (Szünet) De szeretném, ha olyan hangot ütnél meg, ami énnálam is visszhangra talál, hiszen - mondtam már - nem vagyunk egy súlycsoportba ezekben a sorsfordító napokban. (Látja, hogy a másika zsúrkocsi felé nézelődik) Ha megéheztél, parancsolj, ne kéressed magad, semmi formáság, tessék pogácsa, bambi... nos, nos, te is tudod, hogy van az a vicc az idomított poloskáról. (Nevet) Beviszi a Móricka nagy mellénnyel a cirkuszigazgatóhoz az idomított poloskáját, az igazgató meg csak ennyit csinál, pardon, úgy látom, egy poloska, és ügyesen ott elmaszatolja a dosszién... nem szeretnék erre hivatkozni, viszont te is vedd komolyan a kérésemet! (Szünet) Mondok neked egy példát azzal kapcsolatban, hogy léteznek azért ezek a belső izgalmak, témák, ilyen mélyebb élvezeti feszültségek, itt visszautalok a nagy Kutuzovra, de említhetném a zseniális költőket, például a Puskind, aki kacagva párbajozott minden delután... mert tudomásul kell venni, hogy ilyen is van, (Szünet) vagy ott van... nézzük csak, ott van Dobroljubov, aki az órakettyegést utánozta, és ha kocsmába ment, mindig a sógora kezét fogta, és el se engedte addig, amíg szép lassan el nem ájult az alkohol túlzott fogyasztásával szoros összefüggésben. (Szünet) Emlékezek... nálunk a Palace-ban volt azaz öreg köhögős bajuszkirály, már említettem neked, Vándor elvtárs, hogy mindig koslatott, utánunk járt a konyhára meg vissza a placca, persze, a kapitalisták fűzetett kémje volt, mi, a pikolók, felszolgálók ahányan voltunk, összevissza szaladgáltunk egész nap, a bajuszkirály meg azt se tudta, mit csináljon, ki a placca... vissza, satöbbi, direkt hogy megmozgassuk az öregot, és persze mi jól bezabáltunk, mire a bajuszkirály megérkezett, (Hosszan kacag) és itt jön a dolog kluja, hogy valami mellbaja volt ennek a spiclinek, és ahogy jött a folyosón, folyton sipolt és köhögött... tehát volt ilyen jelzés... hogy mondjam... te meg fogod

érteni, a szükségszerűség démonának szigorú figyelmeztetése a proletár felé, hogy vigyázz, kérlek szépen, közelít az ellen, tehát nyugodtan nassolhattunk, sose kapták el az elvtársakat, erre fel ki is rúgták a bajszkirályt, az utcára került, mert nem tudott semmi konkrétumot felmutatni a megbízóinak. (Szünet) Érted... a beépített asztma végett. Hát... szóval, akinek van füle a hallásra, az hallja... gondolkozzál ez en, Vándor elvtárs, gondolkozzál, én nem sürgetlek!

NARRÁTOR

„SÖTÉT!”

MÁSODIK KÉP

Ámen szobája. Nappal. Az írógépasztalnál fegyelmzett tartásban Piros elvtársnő szemléli a civil ruhás, nagyon megviselt Knöpflert, aki kihallgatás közben elbóbiskolt. Az ablaknál Ámen áll, most visszafordul a zagyva beszédre

KNÖPFLEER (álmában) ... És aprókat lépve csöpöggetünk, csak óvatosan csöpöggetünk, itt mindenki összejárt és szigorúan figyel, elvtársak.
ÁMEN Hallja, Knöpfler, micsoda marhaság ez, csöngessen rá, Piros elvtársnő, mer elaludt!

Piros csöngöt az írógéppel, de a fogoly már felébredt

KNÖPFLEER Elnézést, parancsnok elvtárs, kicsit elsundítottam...

ÁMEN Nézzé, Knöpfler, elég rossz bőrbé van, úgy nézem! Ha nem vigyáz, egy szép napon itt fingik ki nekem a végén... ha férfi vagy, légy férfi, Knöpfler. (Szünet) Miből gyártották magát, papendekliből?

KNÖPFLEER (kényszeredetten, de lelkesedést mutatva nevet) Ez jó, ezt még nem hallottam ebbe az összefüggésbe... papendekli.

ÁMEN Akkor jó helyre jött, nálunk sok mindent hallhat még, Knöpfler, amit... (Váratlanul szimatolni kezd, megmerevedik, nyakát nyújtogatja) ide vigyázzon, Töpler, maga beszart, vagy mit csinált?

KNÖPFLEER Az túlzás, kérem, be éppen nem szartam.

ÁMEN Nem? Hát akkor?!

KNÖPFLEER Tíz napja nem állt módomban tisztálkodni, ebbe a ruhába hoztak be...

ÁMEN Értem, Töpler, értem... (Az előtte fekvő aktákat lapozza) nos, nos... akkor azt mesélje el nekem, hogy létezik-e egyáltalán olyasmi a békétáborba, amit maga nem csempészett...

Knöpfler szerényen hallgat

...gondolom, például mozdonyt, malomkövet és hasonlókat nem állt módjába...

KNÖPFLEER (halkan) Ezt véletlenül nem tudja egészen precízen az alezredes úr, tudniillik éppen a mozdony esetében... volt egy megbízatásom az elmúlt év során...

ÁMEN Értem... tehát hozott be mozdonyt is hazánkba...

KNÖPFLEER Hoztam... kakaóval.

Szünet

ÁMEN És?

KNÖPFLEER Kakaóval, fűgével és nejlonharisnyával, de ha tovább tetszik lapozni, ez szerepel a vallomásban, tisztelettel. (Szünet) Egyébként magas helyről érkezett a megkeresés.

ÁMEN Mondja, Klöfler, maga bátor ember?

KNÖPFLEER Nem... nem vagyok bátor, azt hiszem.

ÁMEN Azt hiszi? Nem bátor? (Csodálkozva Piros elvtársnőre néz, aki rutinosan eljátszsa azt a szerepet, amit ilyenkor el kell játszani) ... Ez érdekes, sőt, fölöttébb meglepő. (Lapozgat, szavai szórakozottságot mutatnak) Es én ezt el se akarom hinni, Klöfler... ha nem bátor, akkor viszont micsoda, mert olyan nincs, még egy ilyen Löffler esetében sincs, hogy se nem ilyen, se nem olyan... vagy tévedek, Töf-Töf?! Hideg se vagy, meleg se vagy, egyszerűen csak buzi vagy, Töfler?

KNÖPFLEER (pislog, izzad) Tulajdonképpen... nem tudom, hogy közelebbről mire tetszik gondolni.

ÁMEN (egyre indulatosabban) Azzal egyáltalán... te, énszerintem azzal te ne foglalkozzál, hogy én tulajdonképpen! Töf-töf! Hogy én közelebből! Mert az teneked momentán tabu, mint a Rivéra! Tudod, mi az, hogy Rivéra? Rettenetesen tabu neked! Es rettenetesen messzi vagytok! Te meg a Rivéra! És a Kótdazúr, te fasz! Olyan messze, mint a mennyország, amire a költő képzelete festi az ember vörös csillagát! (Szünet) ... Képzeld, Piros elvtársnő! Hogy én mire gondolok?! Anyádra gondolok, és szörmentén arra a ribancra, akit feleségül vettél! (Szünet) Érdekel különben, hogy pillanatnyi-

lag hol tartózkodik a kis művész? Megmondjam én teneked, Döpler, hogy mit művel ezekben a pillanatokban négykézláb?! Es tőled hány méterre?! Es rendszeresen, Döfler?

KNÖPFLEER (pánikban) ... Bocsánat, nem tudom, nem tudtam, (Fel akar állni) csak egy pillanat, ha megengedi... azonnal jövök (Elindul az ajtó felé) ÁMEN Mit csinál, Isler, üljön csak le, maga holdkóros, (Nevet) igyon valamit... vagy éhes?

Knöpfler leül

Jó, majd enni is kap nemsokára, előbb azonban álljon fel... mondom, álljon fel! ... Guggolás, Lökler, kezek csipőre, úgy, és most ügyesen üggesen á la béka, és gondolkozzon közbe, ne felejtse el gondolkozni, szerintem magánál ez a gondolkodás csinálja a bajt, úgy látom, ezzel magának problémája van, most akkor én is segítek magának gondolkozni...

Knöpfler békaügetésben köröz a szobában

Az előbb már eljutott odáig, hogy nem bátor, rendben van, nem vagyunk egyformák, de hát akkor micsoda... azt nem kívánhatja tőlem, hogy barkobázzak, segíteni hajlandó vagyok, de barkobáznai nem... (Szünet) vagy szeretné, ha szeretném, monser? Miért nem válaszol, fáradt? Hogy liheg... hát akkor ne ugráljon, Töfler, csalódtam magába, azt hittem, maga egy stramm fiú, de nem az... maga nem jól hall? Kértem, hogy hagyja már abba...

Knöpfler feláll

...mit csinál, azt nem mondtam, hogy felállhat, guggoljon szépen... úgy, kezek csipőre, ezt a szivardobozt hova tegyem, hova tegyem... mondjuk, ide. (Knöpfler fejére helyez egy szivardobozt) ...beszélgessünk! (Szünet) Mi történt, nem kíván velem beszélgetni?

KNÖPFLEER ...Bocsánat, szédülök, lehet, hogy el fogok ájulni...

ÁMEN Maga keveset tud az emberről, Knöpfler, nem bízik saját magába... ezen csodálkozom! Ne félj, Pfeiffer, nem fogol elájulni, jó? (Piroshoz) De megértette ő ezt, elvtársnő? Szerintem megértette. Rendben van, akkor most utoljára megkérdem, hogy micsoda maga, de ne siesse el a választ, mert ez most már egyenesen a jegyzőkönyvbe kerül... Piros elvtársnő, felkészült? Igen? Akkor start! Hallgatom, Knöpfler!

KNÖPFLEER (sírva fakad) Kérem, alezredes elvtárs...

ÁMEN Anyukádnak mondjad! Először képzelj el, azután meg mondjad. Hogy parancsnok elvtárs!

Vészes csönd

KNÖPFLEER (halkan) Tetszik tudni nyilván, hogy nem utasíthattam vissza a Katonapolitika ajánlatát... Felkínálták az együttműködést, és el kellett fogadnunk, mert azt mondták, hogy kém-kapcsolatba állok a Dullessal.

ÁMEN És nem áll vele kém-kapcsolatba, Kopleer elvtárs?

KNÖPFLEER Kérem, én azt sem tudtam, hogy ez kicsada, isten bizony, alezredes úr, azóta megtudtam, hogy egy amerikai fejes, de hogy jövök én hozzá?

Telefoncsengés

ÁMEN (felemeli a kagylót, mielőtt beleszólna, Knöpflerhez) Ne mondjon máskor ilyent... most azt írjuk a jegyzőkönyvbe, hogy isten bizony? Jó, hogy nem mondja, hogy apámányám tűzbe égjen! Legyen a te szavad igen és nem, Törper! (A telefonba) Azonnal. (Feláll, elindul az ajtó felé, útközben odaszól Piros elvtársnőnek) ... Piros elvtársnő, legyen szíves, ellenőrizze, a fogoly lelkiismeretesen betartja-e a guggolás szabályait! (Az ajtóban visszafordul) ... Azért százalékok is kaptál, Knöpfler elvtárs... vagy ingyen csináltad? Szerelemből?!

Becsukódik mögötte az ajtó. Távolról irodazajok, egy iskolai „becsengetés”, majd tornatermi zajok, énekóra. A titkárnő és az őrizetes - utóbbi csipőre tett kézzel, fején szivardobozzal, guggolva - figyel egymást. Piros a jégszekrényhez megy, kaszinótojást, zsemlet vesz elő, falatozik. Úgy eszik, hogy erősen rúzsolt ajkai lehetőleg ne érintsék az ételt - ettől szórakoztató és némileg erotikus a látvány; Lendületesen Ámen érkezik vissza

Hát maga, komoly ember létére mit csinál ott, Knöpfler? Hagyja ezt abba, és üljön le, beszélünk kell!

Knöpfler a székre rogy, csönd ... Nem vette észre?

KNÖPFLER Nem értem, parancsnok elvtárs... hogy mit...
ÁMEN Mondhatom, érdekes eset maga, Knöpfler, hát nem vette észre, hogy bementam a megfejtést?

Knöpfler döbbenetben néz

„Komoly ember” - ezt mondtam, nem igaz? Vagy nem mondtam ilyet?! (Jól játszott bizonytalansággal körülnéz) ...szerintem mondtam! Ember - ez a megfejtés! Magának, Knöpfler elvtárs, így kellett volna az előbbi kérdésre nyíltan, férfiasan válaszolni: „én kérem ember vagyok!” Ilyen egyszerű. Ehelyett kegyed összevissza fecsegett minden marhaságot! Nos, nos... tehát, tehát (Szünet) térjünk át a szerelemre! (Csönd) ...hallgatom, Knöpfler!

KNÖPFLER (félve) Nem tudom, mennyire érdekes ez a szexuális téma...

ÁMEN (nevet) Meglep, jóember! (Piros elvtársnőre nevet) Először is a szexuális téma annyiba érdekes, hogy öröközöd. Mivel leonardó da vincsi, (Szünet) bűdös a pina, de fincsi, másodsor: nem hittem volna, hogy a Katonai Elhárítással is sikerült összeszűrnie a levét... hogy csinálta, Döfler, kotonnal kúr vagy csak úgy natúr, vagy éppen ellenkezőleg, az Elhárítás támadott, és maga nem bír ellenállni, Löfler? (Szünet) A művésznő hogy meglepődik majd, ha véletlenül ez is a fülébe jut, amennyibe közel hajolok hozzá...

KNÖPFLER (kétségbeesetten) Tessék szíves lenni, Ámen úr felvilágosítani, nem értem azt, hogy mi köze azén szexuális életnek a Katonapolitikához...

ÁMEN (nagystíluson nevet) Ember, hát ki hozta szóba? Kérdeztem kegyedet, hogy szerelmi alapon-e szállított az Elhárításnak, vagy esetleg üzlet is volt benne, erre magácska belekeveri mán megint a szexualitást, (Nagyot kóp a padlóra) ...maga szerintem egy perverz figura, Knöpfler!

KNÖPFLER Természetesen üzletileg korrekt dolog volt...

ÁMEN Persze, ezer pardon, hiszen itt van a vallomásában és... jól látok? Van itt egy... megdöbbenő... de most már tényleg valódi szexuális téma is, ejnye... az embernek égnek áll a haja, alig akarom elhinni... de hát ide van írva, mit csináljak, ez már aztán igazán komoly!

KNÖPFLER (zavartan) Az kérem... ahhoz semmi közöm, kitalálták...

ÁMEN Érdekes... ez itt nem a maga aláírása, Knöpfler?

KNÖPFLER (oda se néz) De igen... én írtam alá, de...

ÁMEN Hát akkor tényleg nem értem... esetleg kényszerítette valaki, Knöpfler? Halljam, vádol valakit? (Csönd) ... Nem? (Piroshoz) ...Olvassa csak, elvtársnő... innen!

PIROS ... „Már lakásomról izgalmi állapotban indultam el, minden esetben...”

ÁMEN „Izgalmi állapotban!” - no, jól nézünk ki! Csak tudnám, mire céloz ezzel... folytassa, elvtársnő.

PIROS ... „Amennyiben nem sikerült nőt szerezni, akkor volt úgy, hogy végső megoldásként a már korábban említett állatokkal közösültem... és veztettem le beteges nemi vágyamat...”

ÁMEN Azt hiszem, ennyi elég, Piros elvtársnő! Ebben a beszámolóban nem tér ki arra, Knöpfler, hogy milyen állatok keltették fel az érdeklődését... ló... nyúl? Veréb? (Szünet) Aztán engem az is érdekelne, hogy mit szolt mind-ehhez a naccsasasszony!

PIROS Parancsnok elvtárs, kérek engedélyt...

ÁMEN (hercegi gesztussal, némi csodálkozás után) Csak természetes, Piros elvtársnő... tessék!

PIROS Mivel én gépeltem a jegyzőkönyvet, emlékszek arra az állat dologra.

ÁMEN Igen? Hm... milyen állat, Piros elvtársnő?

PIROS Tyúk, Ámen elvtárs... ha megengedi, kikeresem a jegyzőkönyvből...

Ámen büszkén figyel a egyenruhás titkárnőt, amint az a dosszié fölé hajolva sebesen lapoz, csippen is egyet a szemével a nőre célozva Knöpfler felé

(Leteszi Ámen asztalára a keresett lapot, és ujjával mutatja a jegyzőkönyvben) ... Ez az, tessék nézni... „A közösülés befejezése után visszahúztam a sértetre annak bugyiját, és bekötöttem annak cipőjét is. Ezt követően a kerékpár kormányán lévő szatyorban elhelyezett tyúkot szexuális céllal az előbbi helyéről leemeltem, a tyúk fejét a korábban lehúzott csizmám szárába szorítottam, és ebben a formában kíséreltem meg a közösülést, de mivel az állat nem bizonyult szándékaim kielégítésére megfelelő partnernek, a tyúk nyakát a nálam lévő olóval elvágtam...” satöbbi, Ámen elvtárs.

ÁMEN Aláírás Knockler. (Csönd, elgondolkozik) Tehát tyúk volt az áldozat, Nőfler! Érdekes, ilyen pozícióban... macskáról már hallottam, tyúkról még nem!

PIROS Pedig tényleg... ilyen is van, Ámen elvtárs!

ÁMEN Köszönöm, elvtársnő. Most jut eszembe, hogy az előbb kölcsönkérték az elvtársnőt a kettős vizsgáloba, ugorjon be hozzájuk, legyen szíves! De siessen vissza, legalább megtudunk valamit a naccsasasszonyról, igaz, Knöpfler? Hogy fáradt, vagy mi van vele?

Á gépirónő távozik

(Amint az ajtó becsukódik Piros mögött, bekapcsolja az esztrádenét, előrehajol és fojtottan mondja) Nézze, Löfler, engem nem érdekelnek a maga pitiáner csibészkedései...

KNÖPFLER (az ajtó felé tekeri a nyakát) ... De azt teccik képzelni, hogy képes lennék... egy tyúkkal...

ÁMEN Engem az ilyesmi nem izgat, hagyjuk a tyúkot, macskát és társait, nagyobb dolgokról van itt szó... jelentős szerepet szántam magának, Knöpfler! (Egy szelet kenyeret mártogat a tálcára ömlött bortócsába)

KNÖPFLER En igyekezni fogok, Ámen elvtárs... gondolom, szintén magasabb érdekekről van szó most is...

ÁMEN Úgy van... de ne igyekezzen, Blöffler, éppen hogy ne igyekezzen, maradjon csak olyan, amilyen... így tetszik nekem... (Lehalkítja a hangját, közel hajol Knöpflerhez) az idő közel van, aki förtelmes, legyen förtelmes ezután is! (Á borba mártogatott kenyeret Knöpfler felé nyújtja)

Halkan nyílik az ajtó, Piros jelenik meg az ajtórésben Knöpfler háta mögött, Knöpfler automatikusan feláll, elveszi Ámentől a kenyeret, Piros az ajtóban áll, különös, sápadt arc; Ámen a tekintetével kérdez valamit, Piros a fejét rázza, elég gyakorlatlan az ilyesemben - ettől úgy fest, mint egy eszelős

... Amit cselekszel, hamar cselekedjed!
NARRÁTOR „SÖTÉT!”

HARMADIK KÉP

Gombüzem irodája. A kormos, faldozott ablakokon át kilátni a sötét, zúgó üzemre, ahol rabok dolgoznak a köszőrűk, gombfűrő gépek mellett. Vándor rabruhában, nyakában sállal, övén gumibottal látható, Rosner elvtársnő a börtönőrök egyenruhájában; marokkójátékok játszanak

VÁNDOR ... És az tévhit, hogy a Vörös-tenger vörös, inkább kék meg zöld, tudom, mert jártam oda eleget fürödni... (Nagy szünetekkel beszél, mert figyel Rosnerre, aki a pálcikákkal van elfoglalva) Mindig vittem egy arabot magammal, mert ezek a fekete bőrűkkel elijeszítik a cápákat... menjél, Juszuf, mondom, ússzál... most kell vigyázni, csak lágyan nyúljon alá, elvtársnő...

ROSNER Alányúlok én magának, Vándor!

VÁNDOR Ahol van, már remeg! (Szünet) Volt egy illető a Sváb-hegyen, a Hotel Majesticban, az olyan ideges ember volt, hogy gondoltam, leszel te még idegesebb, és mikor kezét akart fogni...

ROSNER Ne cukkoljon, Vándor, azzal a hülyeséggel, az kell, hogy elkezdjek röhögni... és üljön odább, legyen szíves, krokodilszaga van... tessék! El is baszta nekem!

VÁNDOR Rendben van, elvtársnő, kezdje újból, ne mondja, hogy én lökdösöm. (Arrébb ül, szünet) ...egy szemét töröknél dolgoztam ott a kávézóba, kezünkbe nyomott egy cukornádat, az volt az ebéd...

ROSNER (a nagydarab nő visszafojtott lélegzettel pilinckázik az asztalon; nyilván elrontott valamit, mert összedobja a játékot) Most már felidegesített ezzel a sok hülyeséggel... inkább falatozzunk!

VÁNDOR En már falatoztam, elvtársnő...

ROSNER Ha ennyit csavargott, Vándor elvtárs, elhiszem, hogy rábaszott... illetve szemet szűrt... vagy szűrhet. Jobban is rábaszhatott volna... de még nincsen vége. (Csönd) ... Mi van, őrnagy elvtárs, nincs étvágya? Velem ne truccoljon, mer akkor eszek egyedül... csak üljön messzebb, mondtam már! (Az aktatáskájából kipakolja a hazait, jóízűen hozzálát az evéshez)

VÁNDOR Jó étvágyat. (Távolabb ül egy fokozattal)

ROSNER (eszik) ... Az a vibráló gép hogy néz ki, őrnagy elvtárs?

VÁNDOR (rosszkedvűen) Már nem emlékszek rá... ilyen gumitűskék voltak rajta, tudja a nehézség... mint a kutya pöcse... zsi-zsi-zsi, így remegett folyton... bekapcsoltam ilyen pöccökkel a motort, és akkor reszketett.

ROSNER Hányas lába van, hadd nézzem csak, Vándor elvtárs?

VÁNDOR Nekem? Nekem jó erős lábam van... azelőtt negyvennégyes volt, de itt valahogy összementem... a nyakam is olyan, mint a pulykáké, ilyen szép kövér nyakam volt azelőtt, piros arcom, az elvtársnők mindig csipkódtak... (Szünet) fene tudja, mégis eszek valamit...

ROSNER Itt van, ne kotorásson a motyójába! Mondom, hogy itt van, vegyen! Fejhús, kolbász és társai.

Esznek

... Nem érdekli, hogy mi van a Bak Palival?

VÁNDOR Engem? Érdekel... ez ló, vagy micsoda? Mert olyan furcsa, édes.

ROSNER Nézzen rám, Vándor. Én mit eszek? En nem ugyanazt eszem?!

VÁNDOR De esetleg más a gusztusa, elvtársnő!

ROSNER Hát akkor köpje ki, őrnagy elvtárs!
VÁNDOR Ki azért nem köpöm... (Eszik) ... Mégis, mi ez?
ROSNER A Bak Pali valaga, mi lenne!

Nevetnek

VÁNDOR Mi van a Bak Palival, Rosner elvtársnő?
ROSNER Kezelés alatt áll...
VÁNDOR A tinta végett? (Hibátlan, rövid mozdulattal jelzi a stampedli tartalmának a garatra billentését)
ROSNER (melankolikusan) ... Nem rossz ember, de ha kocsz, egyből meghülyül... és egyből azt hiszi, hogy ő szarta a Lánchidat.

VÁNDOR De mi van, pihen?

ROSNER Most pihen, mert nagyon kikapott... beállít nekem hajnalban, így pipiskedik, somfordál, mint egy dzsenti, egy hintalovat ölelget, és vigyorog nekem ott az előszobába azzal a lóval, és rimánkodik, hogy soha többé ez nem fog előfordulni, és lefekszik, aszondja, egyél Rocinante, egyél drágaságom, és kiszórja aló elé a rumos meggyet, mondom, látom, fűzetés volt, aszondja, szív küldi szívnek a büntetés-végrehajtás felé, és elénekli, hogy gimbelem, gombolom, légy enyém, galambom, mondom, de akkor még nem idegesítettem föl magam - mondom, menj vissza, légy szíves, a szuterénba a szopós kurvához, és visszafeküdtem, akkor még nem nyúltam hozzá, de viszont nem hagyott aludni, mert sírt, és remegette a hangját, légy enyém, angyalom, erre ideges lettem, és muszáj volt pisálni, na, jó, megyek vissza, az előszobába gyanús csönd van, lelépett, vagy mi van ezzel?... De nem, ott alszik a lovon, na, jóvan, jóvan doktorkám, mer jogász a Bak Pali különben, gyere, mondom, az ágyba, húzom róla a cipőt, nadrágot lefele, látom, fityeg a pucér pöcse...

VÁNDOR Mit várt, elvtársnő, azon a késő éji órán?

ROSNER Nem érti, Vándor? Háta gatyája, ne idegesítsen már maga is, a gatyája nincs rajta, és össze van húgyozva a nadrág, mondom, mi ez, hol a vadonatúj selyempuplin gatyád, aszondja, sajnos beszart a hétkerületbe valahol, és bedobta egy kapu alá, na, jó, akkor szépen felöltöztem, elmentem a Szépvölgyi út háromba, a szopóskurvához, a szuterénba, be az ablakot egy keramittal, mondom, ha felébredtél, légy szíves, keresd meg azt a gatyát, mer jogtalanul jutottál hozzá, tudnillik hiába ajser mérnök az ura, ez kicsalja a kuncsaftok gatyáit, és az urának adja névnapra, amíg keresgél, benyúltam egy ilyen lófással az ablakon, és mind lecsapkodtam a kompójait a szekrényetejéről, aztán valaki telefonált a házból a kerületi ügyeletre, hogy áll a bál, kijönnek az elvtársak, mondom, ez és ez vagyok, így és így, és akkor aztán hazahoztak, én meg olyan ideges lettem, ahogy megláttam a Bak Palit az előszobában, a hintalovon összehúgyozva, hogy zsupsz, szétrúgtam a fejét, és vihettem az ambulanciára, hogy összevarrják... most mire gondol, Vándor elvtárs?

VÁNDOR En? Csernyisevszkijre gondolok, elvtársnő... őt látom egy az egybe, amint felsöpri a fűrészpont a pult előtt, lendületes nyolcasokkal föllocsolja a padlót, kiáll a boltajtóba, várja, hogy jöjjön a tejes vagy a levélhordó, de nem jön senki, gondolkozik Csernyisevszkij elvtárs, gondolkodik, és hallja, hogy a legyek beszorultak a cukrosüvegbe... és akkor aszondja a cári rezsimbe Csernyisevszkij: „mit lehet itt tenni?” Hát... éppen erre gondoltam, Rosner elvtársnő.

Csikosban, fejkendőben, tüzelővel felpakolva középkorú nő jelentkezik

SZAGOSKA Felügyelő néni, 4711-es tisztelettel bejöhettek, mert kialszik a tűz?
VÁNDOR (vakarózik) Mi a franc ez, poloska?
ROSNER Gyere csak, Szagoska, nyugodtan.
VÁNDOR (toppant az asszonynak, aki nem mozdul az ajtóból, figyel)... Huuuu!

Szagoska a kályhához megy

... És mindig a lábamat csipik... ezek szerint szeretik a lábhumor.

Szagoska elejti a fahasábot, ijedten szedegeti

ROSNER Ne félj az elvtársától, Szagoska... na, jól van, elég lesz, menj már!
VÁNDOR Hogy van a gyerek, Szagos elvtársnő?

Szagoska mozdulatlan arccal néz, furcsa, vékony hangot ad, kezét terhes hasára teszi

ROSNER Ne baszogassa, Vándor elvtárs, maga is... problémás az a gyerek... fáj neki.
VÁNDOR En nem baszogatom, csak humánusan érdeklődök, igaz, Szagoska? Gyere ide... mondd csak... érted, mit mondom? (Szünet) Na, meséld el, hogy mivel operált meg a múltkor a doktor bácsi.

Csőnd

SZAGOSKA (halkan, tárgyilagosan) Lékbég... vékbég... vékbél... lékbél... légvég... léghét!
VÁNDOR És a gyerek mit beszél mostanába? (Csönd) Mondott valamit?
SZAGOSKA (elmosolyodik) Anya jösszte...

Szünet

VÁNDOR És még? Csak ennyit? Ez nem sok.
SZAGOSKA Anya... jösszte... jaj, a világnak. Jaj, nekünk.

Vándor könnyei folynak a nevetéstől. Szagoska a kisasztalhoz megy, törölgeti a viaszkos vásznat, a poharakat

ROSNER Elmehetsz, Szagoska, mondtam már.
SZAGOSKA Felügyelő néni, 4711-es kérek engedélyt kimenni innen a gombüzembe... (Távozik)

Vándor cigarettát vesz elő, rágyújtanak

VÁNDOR (elkomolyodik) Stramm nő maga, Rozika.
ROSNER Muszáj, Vándor elvtárs, muszáj.
VÁNDOR (elgondolkozva) ... Es most eladja a Bak Pali cipőjét?
ROSNER A lófaszt adom el... micsináljak a pénzzel. dugjam a nunámba?

Nevetés

VÁNDOR ... Ámen elvtársal tárgyalt már azokról a cipőkről, Rosner elvtársnő?
ROSNER Hogy jövök én ahhoz... majd pont a Bak Pali cipőjét az Ámen elvtárs lábaira! Meghülyült maga, Vándor? Es az alezredes elvtársnak, ha nem tudná, kicsi lába van...
VÁNDOR Érdekes... (Szünet) ... Én nem is figyeltem...
ROSNER Kicsi és olyan formás.
VÁNDOR Az jó, Rosner elvtársnő. (Szünet) Mivel a dohányt ügyse dugja a nunájába, legalább marad ott egy kis hely a nagy hidegbe az Ámen elvtárs lábainak...
ROSNER Neki... igen, neki marad. (Teát tölt, iszik) De hát szarik az oda, és igaz van, hogy jövök én ahhoz... hogy az Ámen elvtárs...
VÁNDOR Látta mostanában? Nem?
ROSNER Szentség... ne ijesztgessen, mert picsán rúgom, Vándor! VÁNDOR Szóval nem látta, Rozika...! Mert... lényegébe sántít! Valami hegyes lószarba belelépett... Elég rosszul néz ki..., fáj neki... mindég sziszeg...

Csőnd

ROSNER Most mér bámul olyan hülyén?
VÁNDOR Hülyén nézek, elvtársnő?
ROSNER Ne meresszesse a szemét, mit akar tőlem?
VÁNDOR Meg fog érteni, Rozika!

Kopogás

ROSNER Ki az már megint? Mi ez, átjáróház?!

Telt, rabruhás fiatal nő jelentkezik, olyan rekedt, hogy Rosner se érti a szavát, tehát magához inti, a csikosba öltözött nő Rosner füléhez hajol, hosszan magyaráz

...jól van, jól van, majd utánanézek... elmehetsz. Menj már.

Csőnd, Vándor az ajtóhoz megy, kinyitja, a rabok dolgoznak, többen az iroda felé pislognak

VÁNDOR (becsukja az ajtót) Faszom tudja, nekem itt valami kozmás. ROSNER Maga is az ember idegeire megy előbb-utóbb... mit akar tőlem, őrnagy elvtárs?
VÁNDOR En... semmit... tudja, Rozika, a főnök... én nem is tudom... a múltkor bemegyek hozzá a központba elbeszélgetésre, mondom, szervusz, Ámen elvtárs, aszondja, szervusz, Vándor.

Szünet

ROSNER (türelmetlenül) Na, nyögje már ki...
VÁNDOR ... Na, és látom, hogy szédeleg, és kapkodja befele a szájába ezeket a sárga bogycákat, mondom, itt probléma van, mer így a szeme is jójött

neki... szenvedsz, Ámen elvtárs?... mondom - de ő a száját nem nyitotta szóra... (Teázik) ennyi az egész. Nincs, aki szegény lábait ölje vegye, kenegesse...

ROSNER Hát hogyhogy?! Itt vagyok én! De mivel kenegessem?

VÁNDOR (jókedűen) Na! (Rosner térdére csap) Megmondom, ha a Rosner elvtársnő is előjön a farbával...

ROSNER Mit csináljak?! (Nagyon dühös, kezét csipőre teszi, feláll)

VÁNDOR Semmit. Csak azt mondja meg, mit susogott az előbb ez a kis bizalmi gecí?!

ROSNER (nevet) Ja?! Hülyeség, nem érdekes... hogy valami sötét betűk vannak a falon, a gombüzembe, de szerencsére nem lehet elolvasni!

NARRÁTOR „SÖTÉT BETŰK? SÖTÉTI!”

NEGYEDIK KÉP

Ámen szobája az ÁVO épületében. Éjszaka. Az előtérben hatalmas, régimódi bádorgkád, utcáról bevágó fények és az utcalámpa éles sugarai rajzolják körül a kádnál mozgó figurákat. A színpadi akció: a kádba nyomott meztelen fogoly villanyozása folyik. Mikor a készülék egyik pólusát - a másika vízbe lóg - a fogoly bőréhez érintik, az sikoltva fellöki magát, s erre a körülálló verőlegények botütései következnek. Jelen vannak még: a rádió közelében Ámen és Piros, utóbbi a férfi haját nyírja professzionális felszereléssel és ügyességgel, Ámen olykora rádió keresőjével babrál. A Farkas nevű kihallgató tiszt az asztali lámpa mögött ül, pipázik

FOGOLY A szememet ne!

ÁMEN (kézitűkörben figyelő Piros működését) ... Azt ne, értettük! Hadnagy elvtárs, ne tessék a szemét, azt nem szereti, ha a szemét macerálják... az fáj neki...

Fogoly újabb sikoltása hallatszik, aztán botozás - majd csönd

FARKAS ... Én megértem az ő lelkiállapotát, Ámen elvtárs, aggódik a szeme világáér. Hát rendben van, aggódjon, vigyázzon rá. Jól is teszi. Mi, ávósok ugyanis nem bírunk mindenre vigyázni, annyi a teendőnk! És a családjáér is aggódjon, legyen szíves! Vigyázzon a szeretteire! Mér, mit gondol... az is a mi dolgunk? Minden ami dolgunk? A szegény, kimerült ávóé?!

PIROS (váratlanul felsikolt) Szűzanyám!

A jelenlévők odakapják a fejüket: Piros eszelősen Ámen haját borzolja, Farkas komótosan előveszi a szolgálati fegyvert

ÁMEN (nyugodtan) Mi történt, elvtársnő?

PIROS Nem tudom, valami bogár... szőrös bogár itt mászott az Ámen elvtársan... a frizurájából bújít elő.

ÁMEN Mutassa csak, Piroska, hadd lám.

Nevetés

PIROS Én... (Meglátja a bogarat) Jézus Mária!

Ámen felcsippenti a bogarat, megijeszti vele a titkárnőt

... A frászkarika jön rám, alezredes elvtárs!

Farkas visszafordul a Fogoly felé, Piros kacag

FARKAS ...Vagy lehet, hogy maga nem is szereti a szeretteit? Hm?! (Csönd) Mér? Van olyan, hogy az ember nem szereti a szeretteit! Sőt közismert, hogy inkább utálja. Es tőlünk, ávósoktól meg elvárják, hogy mi szeressük a szeretteit! Mindenki szeretteit! Hát szabad tőlünk ezt kívánni?! Hogy mi hozzuk helyre a maguk elbazilikázott nemi életét?! (Szünet) Lássa, vigyázzok, nehogy csúnya szó érje a számat! Mer én tudnillik családtszítelő vagyok! Szeretem az anyukámat, sose okozná nekí fájdalmat rohadék trockista aknamunkával.

ÁMEN Itt, oldalt egy kicsikét rövidebbre...

PIROS Itt? Értettem, Ámen elvtárs. ... Esetleg ennyi is lehet?

ÁMEN Igen, lehet.

PIROS Es a nóziból a szűrőket? Szabad?

ÁMEN Szabad. (Szünet) Farkas elvtárs, egy pillanatra!

Farkas tiszteletlenül Ámen mellé lép, suttogva néhány szót váltanak, Farkas bólogat, elneveti magát, majd összezsápra a bokáját, visszatér a munkájához

FARKAS ... Mit gondol, el kell nekünk számolnunk bárkinek is a maguk rohadék életével? (Szünet) ... Ha nem lesz vallomás, hát nem lesz! Valami csak lesz! Az lesz, hogy elfelejtjük magát. Jönnek a békés hétköznapok, mindenki bölcsödébe, gimnáziumba meg üdülni jár Siófokra, lesz szelídgesztenye meg gyapot dögvél, és közben maga úgy fog kinézni, mint Moha bácsi, a törpe... és én? (Csönd) ... En valamelyik finom követségen ülök majd, a teraszon, és ha kérdezik... micsoda?! Az atitobérenc-rendőrspicli-trockista főké? Nem, nem ismerem, fogalmam sincs, na, ossza már, tők az adut! (Szünet) ...És maga szépen rohadzik nekünk a pincébe, mint a kvargli, seckojedno, hogy mit csinált a szemével. Vedd ki, és dobd el, mer minek már az neked, mit akarsz látni? (Szünet) De lehet, hogy rosszul mondom, ismerem magam... a végén megsajnálom, mégis eszembe jut pár év múlva... ja, apropó, van az a revizionista elhajló Moha bácsi, gyerünk, kísétalunk éccaka egy diszkrét helyre, a Budagyöngye közelébe, megásatom magával a sírját ott a palántanevelőnél...

Farkas egy pillanatra felnéz, mert Piros Ámen arcát illatosítja, majd apró tenyérütésekkel a bőrt masszirozza

...nevelőnél, aztán... hol tartottam... aztán piff-csatt, tarkólövés, úttörő becsületszavamra, soha senki nem fogja keresni. Eltűnt. Ez a maga története, ne aludjon.

Ámen rádiózik. A legtöbb állomás tánczenét sugároz. Majd olasz és francia szavakat hallani

(Hátradől a széken, mint egy nyugágyban, ringatózik) ... Tengerpart, alkony, kis hotelszoba... elment, nem látom többé már soha, elment... FOGOLY Százados úr...

FARKAS ... Kisssss hotelszoba... elment...

FOGOLY Százados úr... legyen szíves.

FARKAS (szórakozottan) ... Igen?

FOGOLY ... Azt szeretném mondani... szóval... rendben van, csak vegyenek ki innen... legyen szíves.

Farkas int a pribékeknek, azok kikapcsolják a készüléket, segítenek a megkínzott embernek kiemelkedni a kádból stb.

FARKAS Úgy, persze... segítsenek neki, nővéreké, dajka elvtársak... különben be se mutattam az elvtársakat itt a nagy kavarodásban... ezer pardon, mutatkozzatok be, elvtársak!

I. PRIBÉK Mi? Már bemutatkoztunk, Farkas elvtárs, most még egyszer mutatkozzunk?

II. PRIBÉK En vagyok a Naplemente, de ezeket itt nem ismerem.

Röhögés

III. PRIBÉK (sötétarcú) Én meg a szerencsény király...

FARKAS (Fogolyhoz) ... Higggye el, minden ügyesen, aranyosan, precízen megy majd... tessék, vegyen egy süteményt... adjatok neki, elvtársak, egy rigó-jancsit... vagy azt a habosat... olyat még én is eszek... (Eszik)

FOGOLY Köszönöm. (Kezébe veszi a tortát, de nem eszik)

FARKAS Kérem. A dolgozó népet szolgálom. (Szünet) ... Úgy érzi majd magát odabenn, mint Alízka Meseországba... ezt én garantálom... aztán egy-két év múlva, de szerintem már sokkal előbb... kihozom a börtönből! Nekem fog dolgozni... mondjuk, Londonban! Igen... London fekszik majd magának... megígéri?

FOGOLY (zavartan) Bocsánat, nem értem...

FARKAS (vidáman) Megígéri, hogy nekem dolgozik majd? Nehogy mással szúrje össze a levelet! Maga az én felfedeztettem! (Csönd) Na, megígéri? Ne kínozzon, mondja ki a boldogító igent!

FOGOLY Megígérem...

Ámen és Piros kivételével a helyiségben tartózkodók szedelőzködnek

FARKAS ... Persze a család itthon marad... nem baj? Ámen elvtárs, köszönjük a vendéglátást... elnézést a zavarásért... (Dúdol) ... „Sötét az utca, sötét a város...”

ÁMEN Szabadság, elvtársak.

FARKAS ... Úgy van... ők itt várják haza az apukát, és mi fogunk vigyázni rájuk, mint a szemünk fényére. De minket is meg kell érteni...

Távoznak

PIROS Akkor... csinálhatom, alezredes elvtárs?

ÁMEN *(a kézitükörben az arcát vizsgálja)* ... Tény, hogy érzékeny vagyok a szagokra... remélem, nem alakul ki ebből valami probléma... James Watt például félt a vihartól... a mennydörgéstől pediglen dadogni kezdett... más zsenik is dadogtak... egyszer ez a Watt meglátott a fazékban egy rákot, tudja, ilyen vörös rákot, egyből beugrott neki a gőzgép eszméje... Vagy gondoljon Lomonoszovra, elvtársnő, ha véletlenül rőzsailatot érzett, elkezdett mosolyogni, és elájult... Igen, ki lehet cserélni a vizet...

Á titkáró a kád körül serénykedik: egy csap elfordításával leengedi a vizet, amely hosszú, fekete csövön a mosdó alatti lefolyóba távozik, majd megnyitja a mosdó rézcsapját, innen egy vékonyabb vörös gumislaug a bádognakádba vezet stb. Törülköző, fürdőköpeny kerül elő stb.

(Vetkőzni kezd) ... Érdekes dolgok ezek... például a lángész érzékenysége! Ott van... nézzük csak... lófasz van ezekkel! *(Órájára néz)* Na, jó, mindegy, majd meglátjuk... mit akartam mondani?

PIROS ...hogyan ott van a lángész...

ÁMEN Úgy van... vegyük például Byront, ezt az impozáns sánta egyént, aki három nap alatt irt egy könyvet, amitől a hölgyek folyton könnyeztek, és nem bírtak a pelenkával foglalkozni. Es a deklasszált milliomosnék gyufát ittak idegességükbe, na most, elvtársnő, ugyanez a halhatatlan zseni, ha nem dicsérte meg a felesége, akivel vérfertőző viszonyt folytatott, akkor minden további nélkül görcsöt kapott a fejbe, és a pipaszurkálóját mindig egy komornyikba dőfte, az meg hajolgotott, és aszonta: jesz, mádám, jesz, mádám...

PIROS Francia volt?

ÁMEN Nem volt francia... és mégis! Talán hirtelen felindulásból... Igen, ezek a zseniális egyének kiváltságai, elvtársnő, akiket nem tud kiszámítani, mer lehetetlen! Ott van állítólag Pavlov... ez bement egyszer a sörgyárba, valami bacillust akart megfigyelni, és egy részeg fuvarossal birkózni kezdett, és pont akkor gyúlt ki a fejében az isteni szikra... ami logikus különben...

PIROS Szerintem is logikus, alezredes elvtárs, például nálunk Lőrincen van egy kofa, akinek az ura a népművészet mestere...

Csőng a telefon, Piros felveszi a kagylót, majd szó nélkül átadja Ámennak, aki csak ennyit mond

ÁMEN Rendben... *(Piroshoz)* Jönnék! *(Leteszi a kagylót)*

PIROS ... Úgy hívják, hogy Konecsnyik...

ÁMEN Micsoda?

PIROS Csak mesélem, Ámen elvtárs, hogy ennek a kofának a férje, ez a Konecsnyik a népművészet mestere, mert Koreába jár táncolni, és más testvéri országokba, és ennek a kofának semmi baja, ha az ura Romániába vagy tudomisen hol táncol, de mindig gyomorvérzést kap, ha a Konecsnyik megérkezik az ajándékokkal, és ennek együtt az ambulanciára, és a múltkor is ott hagytak a kórházban véletlenül egy csomó golyóstollat és rágógumit, mondom, azt már nem, én visszaszerzem, ha...

Vándor érkezik, Rosner börtönörrel és Szagoskával, már egy ideje ott állnak, mire Piros képes megszakítani a monológját

VÁNDOR Szabadság, Ámen elvtárs... bocsánat a késésért.

ÁMEN Szabadság, elvtársak, csak semmi hókuszpókusz, formáság, ne zavarassák magukat, tessék, lássanak hozzám!

Rosner olyan közlőre és erősen nézi Áment, hogy ez az elszólás szinte várható volt

ROSNER Szabadság...

SZAGOSKA ...Ámen.

ROSNER Ez itt a Szagoska, alezredes elvtárs, tetszik tudni, a Vándor elvtárs mondta, hogy...

ÁMEN Nos... nos... tehát...

SZAGOSKA ... Ámen, elvtársak! *(A szoba közepén áll üres tekintettel, két kezét a hasán összefogva)*

Rosner zavartan odébb tolja Szagoskát, Vándor üzemszerűen táplálkozni kezd, tánczene

VÁNDOR Ámen elvtárs, jelentem, prima ez a hal... tetszett már kóstolni?

Kóstolja meg...

ÁMEN *(legyint)* A, halat, sajnos, nem eszek. *(Odamegy, megnézi a szendvicset közlőre)* ... Valahogy megutáltam, egyszer annyi ikrát fogyasztottam, hogy mind kiokádtam egy hídavatáson...

VÁNDOR Mondjuk, érthető is, mert nem valami szimpatikusak a halak... egyszer...

ÁMEN *(közbeveg, Rosnerhez)* Fogyasszanak, elvtársak, ikra is van...

ROSNER *(halkan, szemérmesen)* ... Köszönöm, már fogyasztottam.

VÁNDOR Ikra is van? Hol? Nem látom! *(Csönd)*

PIROS Az az igazság, Ámen elvtárs... hogy biztonságba helyeztem a meleg végett... de hozom már, Ámen elvtárs, a jégcszékénybe... *(El)*

VÁNDOR ... Egyszer, halpucolás közben rájöttem, hogy ezek egymásból élnek, mert amikor felvágtam az egyiket hosszába a hasán, kifordult belőle egy kisebb egész hal, és annak is felvágtam kíváncsiságból a hasát, és riktig abba is volt egy még kisebb hal, ott aludt persze azok a belső halak nem lettek felhasználva...

PIROS *(megérkezik az ikrás szendvicsekkel)* Tessék...

VÁNDOR Köszönöm, elvtársnő... nem lettek ezek a kis belső halak felhasználva, hanem kidobtuk.

ÁMEN Tessék, most lebuktál, Vándor elvtárs! Belső halak! *(Diadalmas mosoly)*

Várj, várj egy kicsit. *(Csönd)* ... Most érkezik valamit...

SZAGOSKA *(halkan)* Fogyasszanak, elvtársak, fogyasszanak!

ROSNER Most nem ez a téma, Szagoska!

ÁMEN A szentségit! *(Á levegőbe szagol)* Most markomban vagy, Vándor elvtárs!

Vándor leteszi a szendvicset, zavartan ruhájába törli kaviáros ujjait

Telibe! Belső halak!

Csőnd

PIROS Vándor elvtárs, térjen már napirendre, legyen szíves! A táplálkozás lecsökkenti az éberségét szerintem. Arról van szó, hogy az alezredes elvtárs olyan, mint a feltalálók, és az előbb csak visszautalt a belső izgalmaikra, nevezetesen amire a legutóbbi elbeszélgetés alkalmával már figyelmeztettük Vándor elvtársat, például hogy a Szovjetunióban mennyire érzékenyek ma mára költőkés társaik, köztudott például, hogy görcsöt kapnak, és hánynak, ha megszagolnak egy rózsát, vagy egy pohár söröt is akár... más művészek például gyomorvérzésben szenvednek...

ÁMEN *(átveszi a szót)* ... Vagy székrekedésben, úgy van. Nos, nos. *(Szünet)* Kértem, hogy gondolkozz el ezen a témán, látsz-e ebbe fantáziát. *(Szünetet tart, mintha máris választ várna)* ... Mert éri sejtem, hogy van benned is egy ilyen tövis... talán emlékszel, hogy én bizalmas voltam, mert tudom a te dolgaidat, őrnagy elvtárs...

VÁNDOR En látok fantáziát, Ámen elvtárs.

ÁMEN Helyes...

VÁNDOR ... Tetszik emlékezni, hogy mondotta Ámen elvtárs tréfásan azt a történetet az idomított poloskáról..., és ér megértettem például azt is, hogy a bajuszkirály...

ÁMEN Úgy van...

VÁNDOR *(felbátorodva)* ...hogyan bizony a spicli démona benne volt és köhögött!

ÁMEN Úgy van... mint bajuszkirály!

VÁNDOR *(belelkesül)* ... Hát nem volt az olyan egyszerű! Hát egy ilyen automatikus elhárítórendszer volt beleépítve tulajdonképp a bajuszkirályba, hoppá! Hát ő azt nem is tudta, hogy magába hordozza a saját árulóját, hiába kémkedik, a saját asztmája leplezi le, stimmel? *(Szünet)* ... En ezt is megértettem szerintem, Ámen elvtárs, a mélyebb összefüggést, és erre bizonyítékot is hoztam, tudnillik... itt van, ebbe a Szagoskába is köhög valami... tehát itt van, a poloska előállt! *(Szagoskára mutat)* ... Te jössz, Szagos elvtársnő! Mondjad!

Hosszú csönd

ROSNER *(megrázza)* ... Beszélj, hallod?!

SZAGOSKA ... Légbég... vég... végbég... véglék... bégvél...

VÁNDOR *(megrázza)* Most nem ez van, hallod? Azt a másikat mondjad, amit a többinek szoktál!

ÁMEN Valóban... elvtársak, erről ne beszéljünk! *(Csönd, ráncigálja Szagoskát)*

ROSNER *(leül, ölébe húzza a tehetetlen nőt, ringatja, majd énekel neki)* ... A folyónál áll Dunnyuska, Dunnyuska... sűrű az erdő, nap sose járja, nem szól benne... csa-a-lo-o-gány!

SZAGOSKA ... Felügyelőnéni, kérek engedélyt éjcajára kenyeret fejem alá, mert ha kitalálok éhülni, kéznél legyen, hideg kamorába nem jó várakozni, egész nap szálíngála a hó, fehér színt vált az egész szakromentum, szomorún látom ezt a borult mennyet, varrás közben nagy szél emelkedik, Irma klaviron játszik, én a benyilóban álmélkodám, a galant Papácska szép kótákat hozott, sokat köhögött, én szigorú kíséretével énekeltem, Letzte Rose Immortelle...

VÁNDOR *(látja, hogy Piros félve elhúzódik Szagoskától, fölényes nevetéssel magyaráz)* ... Ne féljünk tőle, nem szabad, ő fél, ő fél! Tetszik érteni, Piros

elvtársnő? Ennek nincs apja, nem is volt, nem ismerte, hát még „galant Papácska”, és a köhögés! Tetszik érteni? A belső halak! Még hogy énekel! Letzte Rose! Immortelle! Menjünk csak közel, elvtársnő! *(Mint egy kikiáltó)* ... Ne féljünk tőle, ő fél, ő fél!

SZAGOSKA ...a generálmezőn offizérek parádézna, a város majorjában sokat ütök a harangokat, az első szőlők megértek, azokat vajás kenyérral ozsonnyára ettük, kevés vászonytépéssel eltölt az idő, Zoltán úr fiával nem sokára meglátogat, nézzük az almaszedést, vasalásnál karomat elégetem, fájásaim vagynak, barackok, málnák, egreszek érnek, kávé után az első cukordinnyeket esszük... a halhajak, kagylók átlukasztása tilos, híves az este, csepegni kezd, de rögtön vége lesz... *(Énekel)* „Letzte Rose Immortelle.”

Csönd

VÁNDOR Nem tudom, elvtársak, érthető, amit mondok? Nem tud énekelni tulajdonképpen... és tessék, mindenki meggyőződhet a témáról, hát énekel! *(Büszkén Szagoska mellé áll, és leporolja)*

ÁMEN *(nem figyel a produkcóra, mind kevesebb felsőruhában járkál)* Elyen zavaros dekadencia, nem azén világom, elvtársak, ne töltsük evvel az időt... nos, nos... tehát... Piros elvtársnő, jegyzőkönyvbe vesszük a most következő eseményeket!

Piros az írógéphez ül, Rosner kézen fogja a fakó egykedvűséggel beszélő őrizetést, a falhoz állítja, háttal a többieknek; Szagoska így mormol tovább, kezében egy Vándortól kapott süteménnyel

...mivel már sokan megkísérelték, hogy az ilyesmit leírják, én a következő időkben megteszek mindent, amit kell... *(Beleereszkedik a kádba)* ...elfogalom a helyemet...

PIROS *(gépei)* Írhatom, hogy megmerült, Ámen elvtárs?

ÁMEN *(idegesen)* Ne szekírozson, elvtársnő! ... Te, Vándor elvtárs, állj ide, és... hogy is? Tedd a kötelességedet... apropó! A kakas! Hol a kakas? ROSNER A tyúk, Ámen elvtárs, nekünk tyúk lett mondvá...

PIROS *(gépei)* „...tyúk lett mondvá...”

ÁMEN Tyúk? Tyúkot mondtam, Vándor?

VÁNDOR Nekem úgy tűnt, ales elvtárs, hogy... de ha tudom, hogy milyen célra, az esetben...

ÁMEN Most már mindegy... nyilvánvaló, hogy a tyúk csak nyelvbottlás volt... nem bánom, jöhet a tyúk... de nem látom, elvtársak, hol van.

ROSNER *(ijedten)* A titkárságon, a fogason hagytuk... én mondtam, hogy hozzuk be... de... egy szatyorban van, pillanat, máris elővezetem, Ámen elvtárs! *(E)*

VÁNDOR Tetszett említeni a kötelességemet...

ÁMEN Úgy van. Állj ide, Vándor elvtárs, mögém! Megfogod a vállam... megvan?

VÁNDOR Megfogom, igen...

ÁMEN Érdekes, nem érzem?

VÁNDOR Gondoltam, csak úgy szőrmentén, Ámen elvtárs, mint a Halálos tavaszba...

ÁMEN Lófászt szőrmentén, barátocskám... *(Körülnéz)* Ha jelt adok neked, benyomsz engemet a víz alá, de vigyázz, hogy teljesen elleljen a víz!

ROSNER *(visszatér lihegve, egy kakas van nála)* Kérek engedélyt, Ámen elvtárs, ezt nem értem... valahogy mégis egy kakas...

ÁMEN Mielőtt a kakas hármat szólna, álljon ide, Rosner elvtársnő, a kád végibe, a lábamhoz!

ROSNER *(furcsán)* Ide... a lábhoz? Az alezredes elvtársnak?

ÁMEN Úgy van, és majd amikor benyom ide a Vándor engemet, nos... nos... megmondom őszintén, én kapálózni és fuldokolni fogok, elvtársak...

ROSNER Majd én innen vigyázok a lábra...

ÁMEN ...és hanykolódom... tudnillik azért ne vegyük félvállról az ilyesmit, mert világos, hogy a tüdőnek levegőre van szüksége, de viszont a víz alatt, ha megfeszülök, se vagyok képes levegőzni... na most, ez megviseli a szervet, és pontosan ez az, ami fuldoklásba nyilvánul meg, és ez - ne szépsítsük! - fájdalommal jár, elvtársak! „Fájdalmas, fájdalmas!” - szinte hallok a mi ellenségeink rosszindulatú kórusát, „mi az, hogy fájdalmas” - kiáltják. *(Hangtalanul nevet)* ... „Na, próbáld csak ki, barátocskám!” - vágom az arcukba az egyetlen bölcs választ -, „kóstold meg, és majd megtudod, tökély!” - mondom, de azért még hozzáteszem: nem baj, hogy fáj, csacsikám, nem baj, mert ezáltal bepillantást nyerünk a tojásba... *(Hosszú hallgatás)* Mi az, mért néznek így?

VÁNDOR A tojás, alezredes elvtárs... a tojás!

ÁMEN *(humorosan)* Mi van a tojással? Mit akar, Vándor, a tojásom-tó? *(Kacag)* Hagyja békén a tojásomat! ...de félre a tréfával... nos, nos...

Hosszú hallgatás

ROSNER Tetszett említeni, hogy megnézzük a tojást.

ÁMEN *(bámul)* ... Ja?! Értem... nem ez a lényeg, ne ezen lovagoljunk, hanem azon, hogy *(Elhalkul)* ...nos, én nem szeretnék elébe vágni az eseményeknek, de megsúghatom az elvtársaknak, hogy véleményem szerint odalenn *(A víz alá mutat)* nincs más, csak üresség, nihil és hasonlók... Bicskája van, Rosner elvtársnő?

ROSNER Gumibot, Ámen elvtárs...

ÁMEN *(dühösen leinti)* Ha... látja, hogy dobálom magam, el kell hogy vágja a kakas torkát, elvtársnő...

PIROS Kisolló megfelel, elvtársak? *(Közel jön a kádhoz)* Én szívesen megcsinálom kisollóval...

ÁMEN Kuss! Vissza! Nahát... hangsúly a véren van...

ROSNER Természetesen...

ÁMEN Ha már vérzik, megfesti nekünk a haláltusát. Nos... elkészültek? Tehát, tehát... indulok, elvtársak! *(Váratlanul tér át a cselekvésre: eltűnik a kád vizben)*

Csönd, tánczene, Szagoska suttogása, egy kevés bugyborékolás

(Hirtelen felbukkan, ordít) Mi van, Vándor? Elaludt?! Megint nem fog! Mitől fél? Én átadom magam, ő meg nem fog!

PIROS *(gúnyosan)* Csak szőrmentén, mint a Halálos tavaszba.

VÁNDOR Az lehetetlen... tessék szíves rám bízni a feladatot!

ROSNER *(szűköl)* Mi lesz itt velünk?

ÁMEN Csacsiság, nem hagyom árván az elvtársakat!

VÁNDOR En lényegébe értem, hogy ez mi... Rozika, nem emlékszik, hogy mikor kell elengedni az Ámen elvtársat?

ROSNER *(sötéten)* Majd ha vérzik...

ÁMEN En lecsukatom, Vándor, hogy elkélül... itt egy a lényeg: hogy szorítson le, és csak végső esetben erisszen szabadon!

PIROS *(halkan a kádhoz lopakodik, átadja a körömmollót Rosnernek, majd öntudatosan mondja)* Értsék meg, elvtársak, olyan ez, mint a János vitéz, mikor elment megtalálni az Iluskáját...

ROSNER *(feszülten)* Most az elvtársnő szerintem menjen vissza pötyögni...

VÁNDOR *(halkan)* Ez igaz... ebbe van igazság...

Piros sarkon fordul, és elsodorja Ámen székre hajtogatott ruhadarabjait, egyéb holmiját. Megbántva csinál rendet maga után

ROSNER És ne foglalkozzon más gatyájával...

PIROS *(vérfagyasztó szepegéssel)* ... Jó, jó, nem foglalkozok, majd egy szép napon esetleg kikeresem az elvtársnő dossziéját!

ÁMEN Egész, vigyázz!

A jelenlévők engedelmesskednek

...Figyelmet kérek! Mit képzelnek az elvtársak, hol vannak?! *(Csönd)* Nagyszerű... tehát indulok. Átmegek innen oda... *(Váratlanul ismét lemerül, csönd, bugyborékolás)*

ROSNER *(kétségbeesetten figyel a kádat)* Vándor, én nem bírom... bepislálok... szóljon, jöhet a vér? En nem nézek oda! *(Szurkálja a kakast)* PIROS Elvtársak... a haláltusa! Rosner, vigyázzon, jöhet a vér!

Sikoltások

Most mire vár?! Adja ide!

Húzkodják a kakast, Rosner szinte sokkos állapotba kerül, kitépi a vérző állapot a sikoltzó Piros kezéből, és a kádba veti, majd maga is utána vetődik. Szagoska érdeklődéssel közelít a kádhoz, Vándor elengedi a meztelen Áment

(Elváltozott arccal énekelni kezd) ... „Kék tó, tiszta tó, melyből az élet vize támad...”

Ámen felmerül a vízből, kezében a vergődő kakas, Rosner átöleli, akár egy életmentő, mindenki fújtat, szuszog

ÁMEN ...kedves elvtársak... engedjék meg, hogy beszámoljak önöknek azokról a sötét tapasztalatokról, melyeket az imént a cárizmusba szereztem... az igazság az, hogy a mostani felbukkanásom előtt, ezt önkritikusan meg kell mondani, afféle léhűtő voltam a végtelen orosz sztyeppén, ismerjük az ilyeneket, elvtársak, egyszóval kényúr voltam, és két hintóval indultam száműzetésem kijelölt körzetébe... talán Perembe... az egyik hintóban én

voltam, elvtársak, és egy zsák barackmag, a másikba a szakács egy ketrec tyúkkal, útközben, ahol csak megálltunk, hölgyek vettek körül, és rajongtak értem, tudnillik minden dekoltált szépségnek ajándékoztam egy barackmagot, amit a cár atyuska valamikor mára szájába vett és kiköpött, este bálba mentem, de előbb kitiltottam a cukrászdákból a lengyeleket és a zsidókat, aztán sokat keringőztem, és mikor a mazurka jött, kihirdettem, hogy azok a nőszemélyek, akik más egyedekkel is hajlandók... azok mehetnek Irkutszkba, illetőleg Szahalinra, telt az idő, én flörtölni kezdtem egy úrinővel, aki egy tanácsos özvegye volt, ez az úrinő valamiért megszeretett... nem is tudom... stimmel, azért, mert eldicsekedtem neki, hogy útközben elfogyasztottam egy üveg zongorát, hogy a hangom üde legyen, mint az angyaloké, sajnos arra nem gondoltam, hogy ez megnehezítheti a székletemet, aztán mint dekadens kéjenc, kicsapongtam, és az úrinő egyszer benyitott a szalonba, ahol a szobalánya a lábujjaimat simogatta, meg kell mondanom, elvtársak, hogy sajnos, ezt sem vettem rossz néven, aztán persze az úrinő sikoltozni kezdett, és megvetően végigmért, mit tehettem, lekaptam a falról a kutyakorbácsot, és adj neki, a nagysága meg felkapta a steppelt pongyoláját, és menekült, el akart szökni előlem... ki az utcára, persze, én is követtem, ahogy illik, és egy zászlóalj újonc gyakorlatozott azon a terecskén, ahol utolértem, persze, megkorbácsoltam az ingyenélő felső tízezet, és az újoncok mind kacagtak, tapsoltak és hódoltak nekem, ettől eszembe jutott, hogy ki kéne húzni a tanácsosné aranyfogát, gondoltam, jó lesz az még valamire, nos... nos... megyek be a kormányzósági hivatalba, látom, a főutcán milyenek a kerítések, mondom a parasztnak, kérem, ez túrhetetlen, ezt mind még ma végestelen végig lefestitek, és este figyelmeztettek, hogy még ki kell húzni a tanácsosné aranyfogát, elég az hozzá, elvtársak, a muzsikok le is festették a kerítést feketére, aztán a hivatalban több ügyben intézkedtem, aláírtam egy Vaszilij nevű parasztnő neme sorolásának aktáját, majd huszonkét kincstári telek ellopásának ügyét tanulmányoztam, végül alig vártam, hogy megérkezzék az a pimasz névtelen levél, amelyet előző nap adtam fel magamnak - de ezt már nem tudtam kivárni, elvtársak, mert Vándor elvtárs közreműködésével hál' isten feltámadtam... igen, egyszóval... nos, nos... tehát... ebből arra következtettek, hogy feltámadok, elvtársak, feltámadok!

Csőnd

PIROS Mi már nagyon idegeskedtünk, Ámen elvtárs... és nagyon vártuk, hogy ahogy meg tetszett ígérni... ahogy megígérte... (Sir) VÁNDOR Visszavártuk...

Ünnepélyes csőnd

ROSNER Valahogy... mintha hajnalodna.
SZAGOSKA (kezét előrenyújtva Ámen felé közeledik, és váratlanul a szájába nyúl) Látom, elhozta nekem a felső tízezer aranyfogát...

Piros felsikolt, felkapja az asztali lámpát, és Ámen arcára irányítja: Ámen szájában csillogó aranyfogak

ÁMEN (különös, elváltozott hangon) „Én vagyok a Naplemente, de ezeket itt nem ismerem!”

NARRÁTOR „ENNEK DACÁRA, SÖTÉT!”

ÖTÖDIK KÉP

E kép elején és végén: mintha egy hatalmas bronzharang kondulna meg a föld alatt, mélyen

NARRÁTOR ... „Bitóként egyenes, négyzetes keresztmetszetű faoszlopot használtak. Valamennyi oldala mellé faéket vertek, így állították függőlegesre, belül pedig átalvetették rajta a kötelet. A halálraitélt két csuklóját bal combjához kötötték, fejére csatolták az úgynevezett állazót, egy szíjszerkezetet, ami letapasztotta száját és állának mozgást nem engedett - kiáltozása nem verhetette föl az udvar csendjét. A bitó alatt számlolyra állították az elítéltet, majd nyakába akasztották a hurkot. Ekkor hóhérségdek a bitó megett meghúzták a csigasonon áthaladó kötelet, miközben a főhóhér kirúgta áldozata lába alól a számlolyt, és kemény mozdulattal oldal fordította az elítélt állát, elszakítva fejét gerincoszlopától. A kivégzett bal combjához kötözött két keze szabadon hagyta a szív tájékát. Itt tépte fel az orvos az élettelen ember utolsó ingét, ide illesztette sztetoszkópját, majd jelentette a halál beálltát.”

Átvétel Szász Béla: Minden kényszer nélkül című alapművéből

E kép atmoszférájáról: a kopottszerű különböző fokozatai dominálnak díszletben, jelmezben stb. Szegényes, egyszerű formák. Csőnd van, mintha egy üres moziban néma filmet vetítenének -tehát folyamatosan valami surrogás hallható. Csak kiválasztott mozdulatoknak van hangjuk, például egy-egy kalapácsütésnek vagy a csigolya reccsenésének, egy-egy suttogott szónak stb. Az akciók a szöveg instrukcióinak megfelelően alakulnak, jól irányzott aszinkron részek beiktatásával.

A figurák: egy alacsony, nagy fenekű orvos (izzad, végig kalapban, felöltöben); egy sovány, szemüveges hóhér, minden mozdulata szakszerű, egyenletes és szinte gondoskodásszámba menően precíz (felidézi a szeretet mozdulatait); három hóhérségdek (kettő a csigán átvett kötélt meghúzását intézi, a harmadik az állsij felrakásában segítkezik); továbbá börtönparancsok, két fegyveres őr, valamint az Elítélt.

A helyszín: börtönudvar. Egyenletes, szürke hajnal, A testvér csőndben olykor galambok hangjai, néha szárnysuhogás, egy kanyarodó villamos kerekének jajdulása.

HATODIK KÉP

Az ÁVO-villa aulája az ives, összefutó barokk lépcsőzettel. Előtérben elegáns cukrászdából ideszármazott márványasztalok, székekkel, hidegtálak, ládákban sőr, az asztalokon szendvicsek, boros- és röviditalnak való poharak. Itt-ott lábon álló tonettfogás, nyeles újságolvasóval. Az asztalokon, a lépcsőzet párkányain gyertyák égnek, némely szereplő is gyertyával közlekedik. Éjszaka, áramszünet. A neonok a jelenet során olykor felvillognak, majd kialszanak. Elöl, egy asztalnál a részeg és meggyötört Knöpfler ül, iszik. A másik széken ávos őrcigarettázik, olykor felvihog. Margitka, Knöpfler felesége egy közeli asztalnál, ölében gépelt szöveg; feszült, zaklatott. Iszik, és a körmét rájga. Kissé távolabb Knöpflerék asztalától I. Fogoly és Szőke - civil ávos tiszt - egyeztetni a vallomás szövegét; isznak, beszélgetnek, járkálnak. Knöpfler az álmodozó ávoshoz beszél

NARRÁTOR

A SZÍN SÖTÉT,

KNÖPFLER ... Nézz oda, te hiába vagy itt ilyen stabil, az embernek akkor sincs kívül társalogni. maxi... maximum a halottakkal... azokkal még lehet beszélni... nálatok az összes kocsmába feltétlenül valagba rúgják az embert, azon még gondolkozok, hogy van-e abba különbség, hogy befogadó avagy inkább elhárító jelleggel... a kebelre ölelés felhangjaival vagy szigorú intoleranciával, kérélek szépen... (Iszik) Most, hogy ilyen jól érezzük magunkat, kénytelen vagyok felhívni a figyelmedet rá, hogy amikor te vagy ipsz ipszilon azt a vizeles dolgot megvalósítod a sérelmemre, még az is... nem-e emlékeztet téged például arra, hogy az anyukád segített neked, mikor ilyen kicsike voltál, vagy egy néni, hogy megtaláld a kukacodat, ha pisilni kell, kérélek alázattal. (Iszik) ...most tudod te, hogy éri mit mondok? ...hogy a kollega az ember szájába vizek, én ezt mondom! És emlékezek arra, hogy én nem tudom kivonni magam a meleg, elvtársi szituációból... mer nézz oda, egy ávos elvtárs is tulajdonképpen, ahogy kellemesen a siccébe kotorászik, hogy ő megmutassa, már ebbe is van ám bizalom! (Szünet) ...úgy a kollegák, mint a szőnyegen fekvő ellenség elvtárs vonatkozásába, mer ő feltárja magát, gondold el! Megvan? (Szünet) Csak én sajnos arra gyanakozok, hogy nekem ötöt szeretni kéne, mint egy gyereket... Te Margitka, szerelmem...

ÁVÓS (Margithoz) Figyeljél már, hallod, ez neked mondja!

KNÖPFLER Hü hitvesem... tájékozassál, mivel már nem vagy az élők sorába...

ÁVÓS Knöpflerné, hallod? mondom, hogy neked beszél, ez még azt hiszi, hogy meg vagy halva!

KNÖPFLER ...nekem szemrehányást tesznek, hogy nem szeretem a Rákosi elvtársat, pedig én nem mondtam, hogy nem szeretem, de mindig kérdezik, hogy nem szereted, nem szereted, és rám ütnek, de viszont a Tito elvtársat szereted, mér szereted? ...a láncos kutyák a szívügyem... ezek szerint; (Iszik) most mondd meg nekem az éji homályból, fáj ezeknek, hogy én kit szeretek? En ilyen fontos vagyok a demokráciának? Most bevallom töredelmesen, én tégedet szeretlek, Margit, hiába voltál az életbe egy arra többé-kevésbé méltatlan személy...

Margit sírva fakad, feláll, a sarokba megy, rágyújt, az orrát fújja. Ekkor Szőke magához inti, ültében átöleli a nő csipőjét, de a szövegre és az I. Fogolyra figyel

I. FOGOLY (sétál, meg-megáll az asztalnál, röviditalt tölt magának. élvezettel iszik) ... Itt állok...

KNÖPFLER Akkor üljön le!

I. FOGOLY A magyar nép bírósága előtt...

SZŐKE Javítsunk, mondjon simán népbíróságot!

I. FOGOLY ...a népbíróság előtt mint az összeesküvés egyik résztvevője... s minthogy egy olyan ország bírósága előtt állok, amely a szocializmust építi, ez arra kötelez...

MARGIT Építi... itt tartson, drága, egy kis szünetet.

KNÖPFLER (*halkan*) Pincér, fűzetek!

MARGIT És nézzen a szemébe azoknak a csúnya ülnököknek szépen, öntudatosan!

SZŐKE Hagyjuk ezt, jobb, ha lehajtsa a fejét.

MARGIT Én se úgy értem, hogy legyen provokatív... de igaz, úgyis jó, ahogy a Szőke elvtárs mondja... tehát lehajtsa a fejét, majd lassan felemeli... úgy van!

I. FOGOLY (*felemeli a fejét*) ... Ez arra kötelez, hogy az igazságot... az igazságot megmondjam, és őszintén beszéljek.

MARGIT Nagyszerű!

SZŐKE Tovább!

I. FOGOLY Tehát... kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ezt nem valami kényszer alatt teszem, vagy kábítószer hatására...

MARGIT ...vagy tudomiséra, kábítószer...

I. FOGOLY ...vagy tudomiséra kábítószer hatására.

Egy alacsony, elegáns, bajuszos figura - Mokri - vonul át az előtérben, és tart két titkárnő és három nyomozó kíséretében - a díszlépcső felé. Halk léptei simák, gyorsak. Egy pillanatra megáll, mindenki feléje fordul, és mozdulatlanul merevedik. A jelenés bőlint, majd eltűnik kíséretével együtt a lépcsőfordulóban. A nebulók leülnek

SZŐKE (*rágyújt*) ...szeretném hangsúlyozni.

I. FOGOLY Szeretném hangsúlyozni, az, hogy ma itt vagyok a vádlottak padján...

KNÖPFLER Habár a nép az úr Szerintem kötdazúr!

Szőke feláll, kényelmesen Knöpflerhez megy, és akkora pofont ad neki, hogy az lefordul a székről, és úgy marad

I. FOGOLY ...az annak az eredménye, hogy engedtem, hogy eszközzé váljak a Tito-klikk kezében...

Az imént elvonult kis bajuszos - Mokri - tér vissza egy titkárnő és egy újabb bajuszos - Csók - kíséretében, a háttérben megállnak, Mokri int Szőkének, aki egy pillanat alatt ott terem, néhány szót váltanak, titkárnő egy dossziét mutat, de Mokri leint. Szőke bőlint, a főnök kíséretével ismét távozik

SZŐKE (*visszatér az asztalhoz, összecusukja a jegyzőkönyvet, álmodozó szemmel. Fogolyra néz*) ... Nézzük csak! (*Szünet*) Magánál ugrott a Tito-vonal... igazítunk egy keveset ezen a töredelmes vallomáson.

MARGIT (*fontoskodva*) ... Igen.

I. FOGOLY Nem jó?

SZŐKE De jó. Jónak jó... sőt! (*Szünet*) De átállunk az angolszász befolyásra... (*Szünet*) Változott a szereposztás. Van ilyen... nem? (*Szünet*) Mér? A színházban is... jön a rendező, aszondja, az éjjel ezt és ezt álmodtam... igazam van, művésznő?

MARGIT De mennyire! (*Nevet*) Nem is tudja, mennyire, Lacika!

SZŐKE És ha odáig egyszerű alabárdos voltál, holnap mehatsz az első sorba cselszövőnek...

I. FOGOLY Tehát ugrottak a láncos kutyák...

SZŐKE Ugrottak... így logikusabb. Illetve merjük őszintén kimondani, a jugó vonal a maga esetébe (*Felnevet*) olyan... erőltetett, olyan izé dolog volt, erőszakos. Nyögvenyelős. Nem is tudom... én nem szeretem az ilyen erőszakos dolgokat... nem gondolja? Hagyjuk ezt, jó?

I. FOGOLY Mit? Ezt a nyögvenyelős...?

SZŐKE Igen. Ne erőltessük.

I. FOGOLY Jó. (*Szünet*) Akkor én nem erőltetem tovább... de nem emlékszem, hogy kiket szerveztem be.

SZŐKE (*spekulál*) ... Nézze... fog ez menni... induljunk ki abból. Hogy is? Először is... magát kellett hogy beszervezzék, nem igaz? Azután, mivel a bibiszi megbízásából maga egy ilyen agilis pasas volt, elkezdett orientálódni mindenfelé, itt egy fogadás, ott egy garden party... vagy (*Váratlanul hadonászni kezd*) ...mondja már, mi ez? (*Mozdulatok*) Mi a szűzmáriának mondják, krikett?

I. FOGOLY Golf?

SZŐKE Na, golfpartik, ismerkedés... továbbá tudjuk, hogy a bibiszi az intelligens szervíz szolgálóleánya, sőt, valójában a fedőszerve...

I. FOGOLY Ez odáig világos... de alig ismertem valakit... neveket mondjak?

SZŐKE Ne nevetesse ki magát, ember. Nem vagyunk már gyerekek! Nagyon jól tudja, hogy... Nevek! Persze hogy nevek!

Csönd

I. FOGOLY Egy rövid találkozásra emlékszem a szakszervezeti vezetők sajtótájékoztatóján... Gay-Lussac úrra, akivel csak néhány szót... azután ott volt még egy ilyen himlőhelyes, (*Gondolkozik*) mindig kacsingatott, ilyen tikkje volt... Lawrence Sterne, az olaszoktól Cellini... Mr. Joyce, az ír katolikusok sajtóreferense... nem tudom... volt egy beszélgetés az egyiptomi Uszirival, őt, úgy tudom, nem sokkal később megcsónkították...

SZŐKE Ez érdekes! Megcsónkították?

I. FOGOLY Állítólag levágták a nemi szervét...

SZŐKE (*nevet*) Alattomos CIA-módszerek... Nagyszerű, fog ez menni!

I. FOGOLY Ezek megfelelnek?

SZŐKE Meglátjuk... most szépen ide félreül, és leírja ezeket nekem sorjában, melyikkel hol, mikor... (*Egy tálcát tol a fogoly elé*) ...na, fogyasszon!

Hátba vágja kollegiálisan az I. Foglyot, aki egy félreeső asztalhoz ül, Szőke kis időre távozik, majd papírokkal, ceruzával tér vissza, leteszi az eszközöket a fogoly asztalára, majd el. Fehér ingben, akár az érettségizők, verőlegények jönnek, egyikük vihartámpát lóbál, leülnek, isznak. Margit az ő megjelenésükre szinte pánikba esik

I. PRIBÉK ...nem azért mentünk, baszod, egy jugó nőt kerestünk, de ott volt az a kuglizó vagy tekézó, tudja a rosseb, belépek, harc az olajér, elvtársak!

II. PRIBÉK A Princz?

I. PRIBÉK Mondom, hogy azok visszamaradtak, na, mondom, beállhatok, elvtársak, csak éppen így, szerényen, így civilbe, aszondja a paraszt, várja a sorodra, testvér, ez pénzbe megy... mondom, jóvan testvér, van időm, de amér ezt mondtad, ez meg a fejedbe fog menni, hogy én terád várok, aszondja, mi van, mér mondot ezt testvér, mondom ne törőggye azzal, csak játszódj... aszt ahogy bevégezték... mondom, látom, nyertél, akkor ugorjál csak föl ide a platóra, legyél szíves, házhoz viszlek, (*Nevet*) elhoztuk vele az összes kompániát, még az egyiknek a sógorát is, mer szóltak, hogy az is velük van, odabenn aztán ami belefér...

I. PRIBÉK (*Margithoz*) Menjél el már, halld Margit, itt áll kinn az a néma, szóljál csak neki!

Margit feláll, balra el

(*III. Pribékhez*) ...mingyá, ez nagyon tud, csak lásd meg, ez úgy rajzol, mint a Lúdas Matyi!

Vékony, különös férfi érkezik, egyértelmű, hogy rab - de mintha nem félne; tárgyilagosan néz. Egy mappa van nála, szája úgy áll, mintha fűtyörészne, de hangot nem ad ki. Egy őr is kíséri

II. PRIBÉK Na, te néma, üljél le, halld, aszt rajzolja, azt a hogyishívjakokat, aszongya, amék ráül a pezsgősüvegre, fölű kicsi bunda, alul szüzanya meztelen.

III. PRIBÉK Mit magyarázol, baldóver, nem érted, hogy hiába mondot? Hát nem érti! Süket, minta kút!

I. PRIBÉK MÉR, ez tényleg nem érti? (*A némához*) Idevigyázz, halld?! Mi van? (*Csönd*) Nem érted, te fasz?

III. PRIBÉK Hát azért néma, elvtársak, mer nem hall!

Egymásnak és a némának is mutogatnak

II. PRIBÉK Az nem úgy van, hohó! Álljon meg a halottasmenet! Tud ez beszélni! Mondjál csak valamit szaporán! Nem érted? Be-szél-je!! (*Csönd*) Spreken zi dajcs?!

I. PRIBÉK Mi van, te nem beszélsz? MÉR nem beszélsz?! (*Csönd*) Hát beszélni tudsz, igaz! Akkor mi bajod, derogál? (*Ordít*) A többinek nem derogál, bazdmeg?

II. PRIBÉK Nem egészen úgy van, Király elvtárs! Ez nemigen beszél. Hibás.

I. PRIBÉK De tud beszélni, ne idegesítsél föl te is... tud ez beszélni, de föl akar cukkolni, a kurva anyját!

II. PRIBÉK De rossz neki a füle, bazdmeg! Ezt ércsed meg!

I. PRIBÉK (*ordít*) Hát ideszarok már, és rákenyem a hajamra! Hát nem a fülével beszél! Valaki?! Mer akkor én meg a faszomat megeszem! (*Iszik, rágyújt*) Na, mindegy. (*A Némához*) Ha nem beszélsz, akkor rajzolja... aszondják, tudsz rajzolni!

Mutogatnak

... Nézz ide, te süsü! (*Margitkát odahúzza magához, mutatja a coitus mozdulatát*) ... Ilyesmit rajzolja, érted? Te meg, Margit, átéléssel, ne úgy, mint otthol!

A Néma rajzolni kezd

Na, végre! (Szünet) Kíváncsi vagyok, mit hozol ki ebből!

Körbeállják a rajzoló

II. PRIBÉK Úgy nézem, jó lesz. Mi ez... szerecsenykirály?

I. PRIBÉK (elismeréssel) Azannyapicsája! Kire hasonlít ez, hallod? Szagolják a gyereket? (Szünet) Nyiszálja a gigáját efele, nem látod?

III. PRIBÉK (otthonosan, Margittal összefogózva, ringva) ... Tudja, művésznő, mér szeressük mink a pinát?

Knöpflerné a fejét rázza

Hát ha nem tudja, én megmondom... mer abból bújtunk ki! Ez így van!

I. PRIBÉK Stimmel. Mer ezt nem lehet elvitatni.

III. PRIBÉK (kikapja a rajzot a Néma kezéből, mutatja) ... Elvtársak! Ekce hómó!

Isznak

II. PRIBÉK (csizmáját ütve táncol)

Ezernyolcszáznegyvenkettő,

A pinának nem kell gyeplő!

I. PRIBÉK Komámasszony mit áru!

Úgy megbaszom, elájul!

KNÖPFLEK (a földön énekel)

Kék a kökény, recece,

Meglepő az eleje

A küldöttségnek...

I. PRIBÉK No, nézd már... milyen kutya ez, amék a szarán ugat! Gyere csak, Nöfler... ide hozzám... gyere, nem bántalak,

Knöpfler I. Pribékhez vánszorog

állj, állj csak ide! (Leül, cigarettázik, hosszan nézi Knöpflert) ... Jó van.

Hát mér nem mondd... mondjad szépen: jelentem, én most nem vagyok beszarva momentán. Mondjad szépen!

KNÖPFLEK Jelentem, tényleg nem vagyok.

I. PRIBÉK Jó van, Löfler, gyere, ülj csak ide, ne féjjél! (Mutatja a térdét, hogy Knöpfler odaüljön) Mondtad, hogy tiszta vagy, én elhiszem neked, ülj le, apuka is tiszta!

Knöpfler lassan leül az ávos térdére

...Nna, hoc, hoc, katona, (Lovagoltatja) ...jőlesik? Mosmár elég, gyere csak ide te is, Margit, a másik térgyemre, ülj csak ide te is, hiszen nem vagyok tik idegenek, ne féljél, nincs beszarva a Knöpfler, bűdösnek bűdös, de má szobatiszta... Szembe babám, haszerecc, csüccs!

Margit lassan leereszkedik az ávos másik térdére

...hát ez a szép pár! Lopja csókot, Löfler! Hallod, ne röstellid magad! (Megmozdul)

Á házaspár egyszerre rázkódik a térdén, Knöpfler lassan a felesége arcához hajol, szájával Margit szájához ér

... Na, ezt föld le, piktör, ezt berámázom, hallod?!

II. Pribék fejbe üti a Némát és a csoportozatra mutat, a Néma rajzol tovább. Hallania ceruza mozgását. Ebben a pillanatban egy rövid nadrágos, úttörőruhás kistű jelenik meg Piros vezetésével. Néhány másodpercig mozdulatlanul állnak, majd Piros észbe kap, és a gyereket maga előtt tolva távozik

(Folytatja) ... No, Margit, csinálja már valamit, mer unalmas, piszkáljad csak meg a kis keffeljancsiját, ne féjl tüle, nem harap! (Lassan Margit szoknyája alá nyúl) ... Nézzük csak azt a kukacot...

Egy őrnagy érkezik, II. Fogoly és egy titkárnő jön vele. Egy cukrászdai asztalnál ők is helyet foglalnak

ŐRNAGY (tárgyilagosan felméri Knöpflerek csoportozatát, majd odaint Knöpflernének) Jöjjön csak, Knöpflerné, legyen szíves! (Egy alig észlelhető fejmozdulattal int az ávosoknak)

Pribékek el, Knöpfler vissza a sarokba, a földre

...hogyan mondják ezt maguknál... összeolvassák?

MARGIT Végszavazás?

ŐRNAGY Lehet... (Lehunytja a szemét, egyik ujját egy pohár vízbe mártogatja)

MARGIT Megint a feje, őrnagy elvtárs?

ŐRNAGY (nemet int) Elégettem az ujjam. (Felszisszen) A hétszázát!

MARGIT (egészen halkan) „A hétszázát?“, őrnagy elvtárs?

Őrnagy csodálkozva néz a meghatódott nőre

... Esetleg bekössük? Őrnagy nemet int

(II. Fogolyhoz) Tehát... hol tartunk, drága?

I. FOGOLY (mutatja) ... Azt tetszik kérdezni, hogy... hát azt hiszem, amiről most beszél...

MARGIT Igen... „Elnök: azt hiszem, amiről most beszél, nem a legelső találkozásnál történt...”

II. FOGOLY „Ez nem volta legelső találkozás, de az Elnök úr azt a kérdést tette fel, hogy mikor kaptam az első meghívást...” Őrnagy úr, szabad egy kérdést...

ŐRNAGY (lehuny szemmel) Parancsoljon...

II. FOGOLY Nem baj, hogy ebből az derül ki, hogy....

Szünet

ŐRNAGY Mitől ijedt meg, most már egyenesben vagyunk...

II. FOGOLY Nem baj, hogy... ebből az derül ki, hogy az Elnök egy hülye, őrnagy úr?

ŐRNAGY Nem baj, egyáltalán nem baj... semmi se baj...

II. FOGOLY Arra se emlékszik, amit tíz másodperccel elébb mondtam.

ŐRNAGY Hát istenem, emberek vagyunk. Így annál valószínűbb.

II. FOGOLY Igaz.

ŐRNAGY Tovább.

MARGIT „Szóval ez volt az első megbízás, de nem az első találkozás...”

Őrnagy nevet

II. FOGOLY Az első találkozás korábban volt jóval, '47 tavaszán.

MARGIT Szerintem azért ez nem lesz jó, drága... az elvtárs összekeveri a szavakat, hadar, az arca teljesen unott... ez azért kevés, nem a darabot kell szerintem kritizálni... (Szünet) játszani kelii!

ŐRNAGY Egyetérték. Nagyon mechanikus! Megkérem, hogy ne kizárólag a táplálékfelvételtre összpontosítson... a tárgyaláson...

MARGIT Pont ezt akartam mondani, hogy nyakunkon a prömier, és maga, drága, még sehol sincs ezzel a szereppel, ez édeskeves, hogy így gépiesen bemagolta... Most azt fogjuk csinálni, hogy én játszom a maga szerepét, (Magához húzza a gyertyát) nézze az arcom, és próbáljon esetleg utánozni. (Az iratokba néz) ... Lát?

II. FOGOLY (mosolyog) Látom.

MARGIT (olvás) „Szóval az első találkozásnál...”

II. FOGOLY „Szóval az első találkozásnál” (Szünet) „Vadastól még nem kapott semmit?”

MARGIT (előjátsszik) „Vadastól igenis kaptam utasítást!” ... Érti? Most mutatom magának!

II. FOGOLY Értem.

MARGIT ... „De akkor nem mondta kifejezetten, hogy ez a Rankovics utasítása.”

II. FOGOLY „Ez, amiről most ön szólt, hányadik találkozásnál volt?”

MARGIT „Ez a harmadik találkozásnál volt, 1 948 áprilisában.” Érti, drága? Tudja maga, hogy mibe kell beleélni magát... igaz? (Szünet)... Ne felejtse el, hogy mégiscsak heteken át (Megakad) ...kérdzgették az elvtársak... ilyen titoistakém-ügyben... világos, drága? Tehát eléggé elfáradt, (Szünet) idegileg is ki van merülve... ért engem, drága? Ez az egész olyan ünnepélyes legyen, nem babra megy a játék... Igaz?

Fogoly lehajtja a fejét

...és muszáj, hogy legyen benne valami... hogy mondják... felelemelő, hogy a közönség ne azt érezze, hogy...

ŐRNAGY (felszisszen, ujjait ismét a pohárba mártja) ... Feszültség legyen, arcok, gesztusok, mit tudom én, így katonásan... villogó szemek... a hang... satöbbi... érzések, folytassák! (Iszik)

Ebben a pillanatban Piros érkezik ismét a hat év körüli kisfiúval, a gyerek kisdobos-úttörő ruhában, kimosakodva, vizes, élesre fésült hajjal. Amint a fiúcska megpillantja a jelenlévőket, ujjait combjához szorítja, és szavalni kezd

PALIKA „És az aggódó anyák megismételték a kiáltást: nézzétek meg jól, farkasok, nézzétek meg jól!”

ÖRNAGY Mi ez?! Megörültek az elvtársak?!

Á gyerek rémülten elhallgat. Piros az Őrnyaghoz lép, valamit súg nek(Őrnyag vállat von, majd II. Fogollyal távozik; Margit messzire húzódik a gyerektől, egy székbe kapaszkodik. Á Knöpflerre ügyelő ávos a tehetetlen emberrel bajlódik, majd Piros intésére hagyja aludni. A Néma érdeklődéssel figyel mindenkire

PIROS Ámen elvtárs haragszik, elvtársak. (Csönd) Palika, Palika... máskor ne szavaljál, én majd szólok, ha te jössz. Így intek majd, és akkor szavalj... érted, amit mondok?

Ebben a pillanatban Vándor társaságában Ámen érkezik. Lépteit szaporák, de bizonytalanok: részeg. Vándor nem bizonytalan, de szintén részeg; darócban van, övén gumibot, cigarettázik. Leülnek egy márványasztalhoz, Ámen feszült, indulatos. A neonok zölden villogva Ámenék érzékesére beindulnak

ÁMEN ... Te Vándor, hallod, én szinte félek... (Csönd) ...mi van, alszol? Nem hallod, hogy szólok? Halálos szomorúság fogta el a lelkem... (Csönd) ...ez az ember nem tréfál. Ez egy jellemiszilárd valaki! (Csönd) ... Hát akkor én minek vagyok itt?! Disznok? (Szünet) De szívesen lennék én is jellemiszilárd, nem igaz?

Ámen szórakozottan a gyerekre néz, aki félreérti ezt a nézést, és Ámen felé indul, Piros és az őr odaugrik, de Ámen leintíja őket

...Erisszék az elvtársak hozzám a kisededet!

PALIKA (Ámen asztalától egy méterre rákezd) „...Akela föl sem emelte fejét mancsáról, csak folytatta egyhangú kiáltását: Nézzétek meg jól, farkasok, nézzétek meg jól!”

ÁMEN Mi van, fiam?

PALIKA (a kérdést biztatásnak veszi) „...A szilárd mögül fojtott morgás hallatszott. Sir Kán hangja, aki ezt kiáltotta: Mi köze a Szabad Népek az ember kölykéhez?”

ÁMEN Jól van. Most már vigyék arrébb az elvtársak ezt a kis művészt.

Piros a gyereket a távoli lépcsőívek mögé vezeti

(Vándorhoz hajol) ... És vezessétek hozzám, elvtársak, azt a bizonyos embert... még utoljára beszéllek vele!

Vándor el

... Egy ilyen határozott karakter! (A rettegve figyelő Margitra emeli a poharát) ... De mit tehetünk a sorsunk ellen? (Iszik) Az én jellemem nem szilárd? A legtöbbnek... legrosszabb esetben kéznél van a jelleme. (Szünet) Igen? Hát aztán?! Mire megy vele? (Csönd) ... Ennék valamit, de nem gyereket!

Hidegtől érkezik, Ámen mohón hozzálát. A túlsó bejárat felől egy sovány, meggyötört férfi közelít Vándor kíséretében

(Amint a Soványt megpillantja, feláll, és egy darab aszpikos hallal gesztikulál a fogoly felé) ... Ez az éjszaka a te életedben a legkeservesebb lesz, ha nem írod le azt, amit én mondok neked!

SOVÁNY En arra kérek lehetőséget (.....)

Á kipontozott résztől hangja érthetlenné válik, beszél, de valami zúgás támad - a neonok!-, ekkor Ámen idegesen a Néma vállára teszi a kezét

NÉMA (megszólal) Nem lehetett hallani... ez a pár szó érthetetlen zöreijé változik.

SOVÁNY Én még egyszer azt (.....)

Ámen a Néma vállát fogja. A neonok zúgnak, hol villognak, hol egyenletesen világitanak

NÉMA Itt ismét zúgás, nem lehet megfeyteni.

ÁMEN Csak ezzel válaszolhatsz: igen vagy nem?

NÉMA Zúgás. Érthetetlen szavak.

ÁMEN Te nem a Párt előtt. Neked most mára Párthoz semmi közöd. Te nekem teszel őszinte vallomást, az ávónak! Neked most egy dologra kell vigyázni!...

Á Néma önfeledten együtt artikulál Ámennel

(Folytatja) ...addig fognak verni tégedet, amíg ki nem jön belőled, ami benned van. Mondd meg, hogy mi az, amit írni akarsz! Beszéljél! Most már nincs időnk hozzád! Beszéljél, vagy nem beszéljél?

NÉMA Liheg, valamit halkan mond.

ÁMEN Nem tud. Vigyétek vissza!

NÉMA Valamit még suttog...

ÁMEN Írsz, vagy nem írsz?

SOVÁNY Irok.

ÁMEN Írsz. Vigyétek.

Soványt két ór elvezeti. Ámen elégedetten helyet foglal, int Vándornak, aki közelebb lép. Mohón esznek és isznak

(Folytatja) ... Láttunk mi már karón varnyút! Ha muszáj, az ember elfogadja a dolgokat. Például te is... meg te is... tik itt mind... nem igaz? Ha muszáj, nem azt gondold, amit gondolsz, hanem azt fogod gondolni, amit én gondolok. Ha egyáltalán... Mondok én neked egy példát, hogy jobban megérted ezeket. Amint látod, itt ez a gumicső. (Vékony, vörös színű, körülbelül húsz centiméteres gumicsövet húz elő a belső zsebéből) ... Az embernek, mint talán te is tudod, a füle például bedugul, pláne ilyenkor, ha felidegesítenek, és egy bizonyos öregasszony sugdolódik az ember fülébe... és azt mondja, hogy ...

VÁNDOR Barosskutya.

ÁMEN Barosskutya, úgy van, barosskutya. Most is, ahogy így beszéllek hozzád, elvtársak, úgy hallom, mintha egy uszodába vagy a Keleti pályaudvaron lennék, és a hangosbemonó arra figyelmeztet, hogy barosskutya. Ez ünnepélyes, de viszont kellemetlen, elvtársak. Én szeretném, ha ez a hangosbeszélő eltávozna tőlem. Erre való ez a cső, amint látod. Így, egyik végét a szájam sarkába illesztem, (Megteszi) a másik végét ide, ebbe a fülembe, mert itt a zúgás. Így. Az ujjamat pedig rászorítom a fülre, hogy légmentes legyen a szivattyú, mint az auschwitzzi gázkamra. Úgy hallom, (Szörcsögés) működik. Igen ám, de az ember érzi, hogy ezt tökéletesíteni lehetne. Például, ha egy önzetlen elvtárs a szivattyúzást kényes munkáját magára átvállalná. És most térek rá a te ügyedre, Vándor! Légy szíves, könnyíts rajtam! Íme, a csővecske. (Kihúzza szájából a csövet, és Vándor felé nyújtja, a cső másik vége Ámen fülében)

VÁNDOR Nem értem, hogy tetszik... Ámen elvtárs?

ÁMEN Dehogynem értem, mért ne értenéd... csak a jó szándék hiányzik belőled, Vándor elvtárs, és túlzott jelentőséget tulajdonítasz a te saját személyednek... és van neked elképzelésed is... hol erről, hol pediglen arról... és úgy látszik, neked is van szilárd jellemkaraktered, de legyél óvatos szerintem, mert ha eljön az idő, lehet, hogy elromlik a hősi jellem és az ember helyén egy darab szar marad. Na, ezt csak magunk közt mondom, tréfásan.

Isznak

Te most fenn hordod az orrod, Vándor elvtárs, nem akarsz könnyíteni a szenvedőn... de tudjál róla, ha nagyon akamám, te képes lennél naphosszat itt, a bal vállam mögött a sorodra várni, hogy a kellő pillanatba a szivattyúzásra készen állj.

Ebben a pillanatban - mert félreérti Piros integetését - a gyerek szavalni kezd

PALIKA „- Ki fogja pártját ennek a kölyöknek - kérdezte Akela. - Ki akar szólni a Szabad Nép közül?”

VÁNDOR Azér... Ámen elvtárs, én is vagyok valaki, nem gondolod?

ÁMEN Te hoztad ezt a gyereket? Piros, maga hozta? Minek van ez itt?

Piros Ámenék asztalához lép, Knöpflerné is elmozdul a helyéről. Piros a gyerek vállát fogja

VÁNDOR Mi hoztuk... tetszett mondani, hogy esetleg a gyerek is kelljen fog.

PALIKA „Maugli nevetve ült ott, és játszadozott a holdfényben csillogó kavicokkal...”

ÁMEN Gyere csak, ne félj a bácsitól... nem adsz egy pusztit, Maugli... vagy minek hívnak?

PALIKA Szóval... Knöpflernek...

ÁMEN Tégedet is? Na, jól megjártad, barátocskám! Itt van, egyél valamit.

PALIKA Hát... (Eszik) ...szóval régebben hívtak csak Knöpflernek... de már nem szabad, hogy úgy hívjanak.

ÁMEN Mi van?

PALIKA Azt mondták, kapok új nevet, mert az anyukám... illetve a papám a demokrácia ellensége, de még nem kaptam.

ÁMEN Akkor most már (Int) vigyék el az elvtársak.

Piros elindul a gyerekekkel, a lépcső előtt azonban Palika lecövekel, lassan hátranz Margitra, aki hirtelen elfordul tőle. Piros húzza maga után Palikát, aki ellenáll

KNÖPFLER (megmozdul a sarokban, felnéz, dúdol)

Kék a kökény, recece,
Meglépő az eleje
A küldöttségnek...

Palika kiszakítja magát Piros kezei közül, és az apjához rohan. Knöpfler szeretne lábra állni, sikertelenül. Térden állva tapogtatja a gyerek meztelen lábszárát, és furcsa hangokat ad

PALIKA (szavai) Mondd, ha szíved rosszra lel

Eh, Tabaki énekel,
Szél, fa, víz a föld felett
S a vadon legyen veled.

NÉMA

SÖTÉT.

HETEDIK KÉP

Ámen lakása. Ámen az előszobából nyíló, csillogó WC-helyiségben letölt pizsamában a dolgát végzi. Vele szemben a két fővívós áll: Mokri és Csók. Előbbi egy farkaskutyát tart pórázon, Csók gőzölgő kukoricán csámcsog. Hajnali fények az előszobatükör és a tejüveg felületein. Valahol halkán rádió szól; Massenet: Manon, Álomária

MOKRI Gondoltuk... eljövünk már jókor reggel.

CSÓK Szabadság, elvtársak.

MOKRI Ne az legyen, hogy telik-múlik az idő, és mi... mit tesz a véletlen...

CSÓK Ne adj isten, sehol se vagyunk.

ÁMEN (félálomban nyögve) Seol.

CSÓK Sehol, de sehol... olyan nincs, hogy nem vagyunk sehol, legalábbis elég furcsa lenne.

MOKRI Mindig hajnalban érkezünk, mint a vérrög, úgyhogy...

CSÓK ...ebbe a vonatkozásba nem lesz probléma szerintem... ilyenkor érkezünk abszolút...

MOKRI ...hibátlanul. Most már nyilatkozzál!

ÁMEN Szabadság, elvtársak!

MOKRI De ne mondjal nekem olyant, mert azt eljátszottad! Mondd gyorsan, hogy legyek egy kicsit elnéző, az esetleg jólesik nekem!

CSÓK Halkan, ötletesen, néha zokniban érkezünk...

MOKRI Kicsi topánkánk fityeg a dévajgítár csövéhez fogva, mer má az előszobába szépen levetkezünk, mintha gőzfürdőbe jönnénk vagy kuplerájba - szeressük meglepni a lányokat...

CSÓK Táviratot hoztunk és hasonlók ... „Tessék kinyitni!” - mondjuk gyerekhangon, bevetünk néha egy-egy gyerekecskét, szóval...

MOKRI Csendesek vagyunk, mint a májrák...

CSÓK A hálószoba ajtajában zokniban megállunk, és várakozó álláspontot foglalunk el, ez az igazság.

MOKRI Ez az igazság.

CSÓK Nem szuszog, nem fingik, nem nyikorog senki, mer jó érzéssel tölt el minket, ahogy érkezünk.

MOKRI Ja! Es várnak már nagyon, mert megéreznek minket testvéreink, a házmesterek.

CSÓK Mer órájuk vagyunk tudnillik hangolva. Ámen! Lábhoz! (Megrántja a kutyáját, ezek szerint a kutya is Ámen)

MOKRI ... Ők meg persze remegnek nekünk az izgalomtól, a kapupérez jelzi, hogy konkrétan merre tartózkodnak az adott hűgyszagban, fölérnek minket a házmesterek. (Szünet) Most akár tetszik, akár nem, ilyen sajátosan felvonom a vállam. De fordítsuk komolyra a szót, elvtársak! Ha ezt mondom, történelmileg csippentek a bal szememmel, mer ha esetleg nemsokára meghalsz, legyen neked útravaló, amit elvihetsz magaddal.

CSÓK Merte már igencsak...

MOKRI Vártál minket. De nehogy azt hidd...

CSÓK ...nem olyan egyszerű, hogy vársz.

MOKRI Szabadság, elvtársak! Jelentőset csippentek bal szememmel megint, mint minden történelmi, de ugyanakkor emberi pillanatban. De tudod te azt, hogy mit akarok én mondani?

CSÓK Mer az a te dolgod, hogy vársz, és szeretnéd, ha történne valami. Aztán hipp-hopp...

MOKRI Zsupsz. És vége. Megtörtént, és már baszthatod. Tudnillik én megmondom neked, hogy itt nem az a kérdés, hogy én mit akarok, hanem te mit akarsz. A Párttól!

CSÓK Érted?

ÁMEN En azt akarom, én szeretném tudni...

MOKRI Van valami mondanivalód?

ÁMEN Az a mondanivalóm, hogy...

CSÓK Könnyű neked ilyen kényelmes körülmények között, ücsörögve.

MOKRI Mi meg állhatunk ácsorogva. Es odakint, plusz még rá, kopognak a házmesterek.

ÁMEN ...hogy szeretném tudni, mi az álláspont.

CSÓK Neked van valami mondanivalód?

ÁMEN Énnekem... van valami mondanivalóm,...

CSÓK Ezt akarod mondani a Pártnak?

ÁMEN Álljon meg a halottas menet!

Fékezés, torlódás hangja

Én nem...

MOKRI Ezt akarod mondani a Pártnak?!

CSÓK Ennyi év után? Azok után?

Csönd

MOKRI Gondolkozz el ezen...

ÁMEN Én nagyon csodálkozom azon, hogy... mert itt végeredményben nagyon felelős pártelvtársak vannak...

CSÓK Ezt akarod mondani a Pártnak?!

Csönd

MOKRI Most én mondom neked valamit. Először. Elosztogattad a barackmagot. Ez az egyik. A Párt a te tevékenységedet ismeri. Ez a második. Igaz? Na most. Várjunk csak. (Rövid szünet) Ja! Figyelemmel kísérjük a felső tízezerrel folytatott trockijista üzelmeidet; ez most hanyadik? A negyedik: te ismered a mi vezetőségünket!

ÁMEN De... én...

MOKRI (szavába vág) Ismered, vagy nem ismered'?

ÁMEN Ismerem, igen.

MOKRI Na, látod! (Szünet) ... Hát elhiszed te, hogy a mi pártvezetőségünk beveszi a te aranyfogadot? Elhiszed azt? Mondd meg, elhiszed azt?! ÁMEN En csak egyet tudok mondani...

CSÓK (ordít) Elhiszed? Ezt mondd meg!

ÁMEN En szeretem a Pártot...

CSÓK ...hogy beveszi?! Elhiszed?

MOKRI (hevesen zsebhokizni kezd, lihegve, izgatottan) Szereted... mondd még egyszer... szereted... gyere, komm... du schweine Hund... spritzen Sie a pártot! (Lenyugodva) ...Mi ez? Komonista magatartás? Szerinted komonista magatartás?

ÁMEN Jó, elhiszem. De az, hogy én provokátor vagy ehhez hasonló... azt nem hiszem.

MOKRI En mindig azt szoktam mondani, és most is azt mondom, hogy nem nagyon érünk mi erre rá! De egyet mondom, Es ezt jól jegyezd meg. (Rágyújt) Te tudod, hogy kétféle ember van: én, az ellenség és a humanisták.

CSÓK Es erre jön még plusz, aki se ilyen, se olyan.

ÁMEN En kérek titeket, hogy ne legyen itt véletlenül tragikus tévedés... MOKRI Na, már megint fasza van a menyasszonynak! Egyet jegyezzél meg, légy szíves: a mi pártunk teljes egyetértésben van, tehát ne legyenek illúzióid afelől, hogy nem lesznek sajnálatos események!

CSÓK Ne akard te a történelem kerekét összevissza ráncigálni, (Mutogat) hol ide, hol oda, mer még nagyon csúnyán rábaszol esetleg a végén. ÁMEN En nem...

CSÓK (ordít) Megértettél engem?

ÁMEN Megértettelek...

CSÓK Vigyázz, Ámen, a veszett fejsze nyeléről van szó... a veszett fejsze nyeléről van szó.

Szünet

MOKRI Ez szerinted komonista magatartás?

CSÓK Itt ami pártunkról van szó!
MOKRI Nem, megmondom neked úgy, ahogy van: ez trockijista magatartás...
CSÓK Még egyet akarok neked mondani... (Szünet) ...hogymond meg őszintén, minek nézed te a Pártot és az elvtársakat... mondd ezt meg nekem!
ÁMEN Már elnézést kérek.
CSÓK És még te mondd, hogy... mér kérsz bocsánatot?
MOKRI Nem emlékszek tisztán... mondtuk már, hogy nincs időnk? Mer nekünk teendőink vannak.

CSÓK Hát nem ragadt rád annyi, nem ragadt, hogy a Párt előtt ismerj be valamit? Hát semmit se akarsz beismerni az égvilágon? Hát nem ragadt?!
MOKRI Tedd a szíved a kezredre! A Párt nem a tenyerén hordozott? Mondd meg,

nem a tenyerén hordozott?

ÁMEN De. Ott hordozott.

MOKRI Hát a tenyereden hordozott. A Párt tégedet. Megvédett tűzön-vízen körösztil. A hibádat. Megvédte?!

CSÓK Hát beszélj! Hát nem te tékoztalad el a barackmagot? Tedd a szívedre a kezred! Tedd, tedd csak! És ki ette meg az üvegongorót? Es ki hozta el a tanácsosné aranyfogát? Erre válaszolj!

ÁMEN Mondjuk, hogy én hoztam el.

MOKRI Továbbá: a kenyérkét a borba ki mártogatta? És a kakast háromszor ki vágta le?

ÁMEN Bocsánatot kérek, nem én...

CSÓK Most én beszélek!

MOKRI Úgy van, ne vágj a szavamba!

CSÓK Volt pártmegbizásod?

ÁMEN Hát én...

MOKRI Ne hápoj! Ein Mann, ein Wort! Pártmegbízás nélkül vágta le! CSÓK

És mártogattál! Most láthatod, milyen konok ellensége vagy a pártnak! ÁMEN

Hát... ha ilyen egységes álláspont alakult ki velem szemben...

MOKRI Hallgass ide. Én nagyon szeretném, ha megértenéd, hogy neked

most van egy utolsó alkalmaid arra - de nem hogy nekünk itt elmeséld.

Elmeséld.

ÁMEN (halkan énekel) Csendes éj...

MOKRI Mi nem hallgatjuk meg a te meséidet!

CSÓK Hogy te mosta kezded a szívedre tegyed. És végigmenj az életeden. Érted?

MOKRI Mer azt nem. Azt nem lehet. Van nekünk még más pártfeladat. Ilyen...

CSÓK ...Párhajnalok. Érted?

ÁMEN Szóval...

CSÓK Ide figyelj! Te nem vagy egy buta ember.

MOKRI En majd mindig itt leszek! Ne félj, ahány hajnal, az engem mind itt talál.

CSÓK Nem vagy te buta ember. Te jól tudtad, hogy van ez a bizalmi válság.

MOKRI Mit gondolsz, nem tud arról a párt, hogy te titokban, az elvtársak háta

mögött kijelentetted, hogy „íme, itt vagyok”? Hát mi vagy te? Egy Lomonoszov? Egy Csernyisevskij?

Ebben a pillanatban Rosner tűnik elő, egy habselyem alsónadrágot és nyakában kolompot viselő férfi társaságában. Rosner kötőféken vezet a férfit, aki halkan azt éneklé, hogy 0, du liebe Augustin, Augustin...

ÁMEN (feláll, majd visszaül a deszkára) A Bak Pali!

A kutya morog, vicsorog

ROSNER Szabadság, elvtársak!

CSÓK Ha ezt mondd nekem, egyből izgalomba jövök, Rosner elvtársnő!

ROSNER (szemérmesen) De Csók elvtárs, igazán.

MOKRI (Ámenhez) Mondd a szemibe a doktor Bak Pálnak, amit mondtál, mondd a szemibe!

Ámen lehajtja a fejét, zavarában a WC-papírral játszik

CSÓK Mit mondtott, Rosner elvtársnő, mondja a szemibe!

ROSNER (ijedten) Aszonta, hogy beszart a hétkerületbe, pedig a szopós kurvánál volt...

MOKRI Nézze, elvtársnő, most nem ez a téma.

CSÓK Az Ámen mit mondtott, azt mondja neki a szemibe!

ROSNER (kissé megint félreérti a dolgot: az éneklő Bak Pali felé fordul, és az ő szemibe mondja) Az Ámen elvtárs azt mondtotta, hogy úgy nőtt fel előttünk, mint a hajtás, és mint a gyökér a szomjas földből, nem volt szép, se ékes, a külsejére nem volt vonzó, megvetett volt, utolsó az emberek között, a fájdalmak fia, aki tudta, mi a szenvedés, aki elől iszonyattal eltakarjuk az arcunk, de túlzott szerintem. (Sir)

DR. BAK Oh, du liebe Augustin...

ÁMEN (ő is sir, mert fájdalmai vannak, erőlködik, nyúszít, vörös nyakán az erek pattanásig feszülnek) Légbég... végbég... légbég... vég!

ROSNER ... Kínóztatott, pedig alázatos volt, és száját nem nyitotta szóra, mint a juh, melyet leölni visznek, és mint a bárány, mely elnémul a nyíró előtt... erőszakos ítélet végzett vele, és kortársai közül ki törődik az ő ügyével, pedig kitepték az élők földéből és bűneink miatt lón rajta vereség...

ÁMEN (zokogva a nehéz székeléstől) ... Es a ghonoszok közt adtak sírt neki, és a gazdagok mellé jutott kínos halál után, kérek egy kis segítséget, piszkálja ki valaki! (Felsikolt)

Csöngetés. A szín hirtelen rövid időre elsötétül, majd az előbbi helyszínt látjuk ismét- éjszakai megvilágításban: az előszobát a lépcsőházi lámpák reflexfényei világítják meg; a WC ezúttal csak résnyire van nyitva, bentől sárga fénycsík vetül az előszobátükörre, fogásra, szőnyegekre. Nyílik a WC-ajtó. Ámen pizsamáját rendezgetve beengedi a két látogatót: Mokri és Csók érkezik fújtatva, havas télikabátban, csillogó, lihegő farkaskutyával

MOKRI (megragadja Ámen kezét, rázni kezdi, mint egy követségi fogadáson) Harc az olajér, Ámen elvtárs!

CSÓK Jöttünk, hogy elhozzuk neked a sipocskát! (Ámen szájába dug egy kis csontsípót) ... Fújjad csak, fújjad bele, alezredes elvtárs!

ÁMEN (sípval a szájában) ...de hát mi ez, karácsony van, elvtársak, fe-nyőfaünnepe?

MOKRI Mi ez a szag, elvtársak... (Szagot) tömjén? Mirrrha?

ÁMEN (személsítve) ... Elnézést, ilyenkor szoktam... sajnos azonban... elvtársak. A tények... kemény dolgok!

CSÓK Van valami mondanivalód?

ÁMEN Nehézségeim vannak, elvtársak!

CSÓK Ezt akarod mondani a Pártnak?

ÁMEN Úgy látszik... az előbb elaludtam, és most csak púzok, sipolok, de nem fejlődök, altábornagy elvtárs.

MOKRI (kiveszi Ámen szájából a sípót) Tulajdonképpen nem érdemled meg.

Nézd, (Felmutatja a sípót) ezt a Párt küldi neked! Ez enyhíti a természetlen erőlködés fölött érzett... hogy mondják ezt, Csók elvtárs?

CSÓK Enyhíti az aggodalmat.

MOKRI Úgy van.

CSÓK Szégyenérzetet.

MOKRI Helyes. A szégyen. Ez a helyes kifejezés! (Szünet) Mer visszatetsző...

olyan... (Csettintget, nem találja a szavakat)

CSÓK Illetlen...

MOKRI Mer visszatetsző, olyan illetlen szerintem, ha az emberrel a feneké szembeszegül!

CSÓK Visszabeszél, ellenáll, lázadozik.

MOKRI Úgy van! Pláne azon a nyers, durva hangon. Akkor már, elvtársak, édesítsük meg a szenvedést! (Szünet) ... Én nem mondom, hogy kerüljük el, vagy vérbe fojcsuk...

CSÓK Tegyük hangulatossá... olyan. (Csettintget)

MOKRI Emberivé! (Még mindig Ámen kezét rázza, amitől a kutya egyre vése- sebb morgásokat produkál, a póráz ugyanis - a nem szűnő szívéllyesség következtében - mindig ránt rajta egyet) ... Ezt a sipocskát ügyszólván én a nagynénikémtől örököltem. És- kérek alázattal -ez eredetileg egy nagyon figyelemreméltó sipocská, mert végeredménybe nem szól. Ab ovo nem szól. Ez benne a pláne! Tudnillik szegény anyukám...

CSÓK Nagynénikém...

MOKRI Szegény, nem bírta a szelet magába visszafogni. Hiába volt ő egy ilyen szemrevaló, öntudatos proletár, ha rájött az inger, ő bizony kiadta, sajnos.

CSÓK Durrogatott!

MOKRI Úgy van. Nem fogta vissza! De viszont közben meg az állását reszkírozta szegény, mer a grófné, aki éjjel-nappal zsákmányolta őtet kifele, nem kultiválta, ha rezeg a porcelán a desszertnél, vagy például a likőröskészlet a kártyaasztalon, mer whisteztek mindég a rohattak, és szegény anyukám meg csak szervírozott, és közben durrogatott.

ÁMEN Elvtársak, esik a hó.

MOKRI De hál' istennek volt a nénikémnek egy jóakarója, egy ezermester, na ez tökélettel ezen sipocskát, melyen zajtalan röppen át a szellő, csak a megfelelő nyílásba kell dugni...

CSÓK Amit Ámen elvtársnak is javasol a Központi Vezetőség.

ÁMEN Plusz még rá dugaszoljak be valamit?! (Rémülten) Ezt kívánja tőlem a Központi Bizottság?

CSÓK Csak sajnos...

MOKRI Csak sajnos ezen huncut jóakaró egy szép napon titokban nyelvet faragott a sípra, és ezek után a néma síp hangot kapott, és a nénikém végigfűtyörészte csukott szájával és akaratlanul a halotti tort, mer a grófi családba feldobta a bakancsot egy illető, és a nénikém ugye hordozta körbe-körbe a finom pályinkát, édes süteményt, még könnyezett is jól-nevelten, de mit se használt, hiába szorította összefele mindenét, csak jött

ki belőle az a nóta annál vesztebbül, muszáj volt fűtyölni, hogy Oh, du liebe Augustin, Augustin, Augustin... (Sír) Földönfutó lett szegény...
CSÓK Fogadja el tőlünk, Ámen elvtárs, a Végrehajtó Bizottság és az Ideiglenes Nép nevében... ime, a sipocska, legyen segitőd a bajban, vidámsíta föl a te lelked...
ÁMEN (dúdol) Csendes éj, esik a hó...
MOKRI Használj egészséggel ezen varázsfuvalót! (Lerántja Ámen fenekéről a pizsamát, és bedugja a sipót Ámen fenekébe)
CSÓK Nézd, mi nem vagyunk Teleki téri kereskedők, de most légy szíves, add elő a tömjént és mirhát!

Felhangzik a varázssíp: „Oh, du liebe Augustin”

NARRÁTOR SÖTÉT.

NYOLCADIK KÉP

Kihallgatószoza. Mintha egy szürke dobozba néznénk. Szemben hatalmas ablak, kívülről deszkával beszögezve; a réseken - alulról - erős lámpafény tör a kopár helyiségbe. Jobboldalt pléhborítású, nehéz ajtó, az ablakkeresztben Ámen lóg ávosegnyruhában, felfeszítve. Kétoldalt fegyveres örk davajgítárral. Egy improzans műpálma mellett Szagoska áll nagy hassal, hangosan lélegzik. Hokedlik, székek; egy kisasztalon írógép, rádió. Oldalt a Néma rajzoló: rajzol

MOKRI (fenyegetően gyalogol Ámen előtt les fel) ... Egyszóval? Nem tudsz te nekünk arra válaszolni?

Szünet

CSÓK Hogy mi ez a te nagy okosságod?

MOKRI Ide figyelj...

CSÓK És nem vagy te képes arra énnékem megfelelni? Hogy minek mondd te ezeket? Igaz-e?!

MOKRI Hogy mire megy ez ki nálad?!

CSÓK Mit értesz te ezalatt? (Mokrihoz) ... Nem igaz? Így van, vagy nem így van?!

MOKRI Nem kell válaszolni, nem fontos. (Szünet) Nézd meg magad!

CSÓK Majd most sorba gyönyörű szépen végigmegyünk ezen a témán, ne szarj be... Jöjjön csak, Rosner elvtársnő, mesélje csak el szépen, hogy azzal a lábbeli dologgal hogy s mint volt, kérem szépen.

ROSNER Altábor... (Elakad, fejét Ámen felé fordítja)

MOKRI Mi a téma, elvtársnő... elfáradt?

ROSNER Altábornagy elvtárs, jelentem, az úgy volt, hogy mivel az ales elvtárs állítólag fájós lábú, én mondtam, hogy majd kenyegetem.

CSÓK Es megcselekedte az elvtársnő?

ROSNER Jelentem, meg!

MOKRI Értem. Ezek szerint valóba kenyegette... (Szünet, járkál) És mi történt aztán?

ROSNER (zavartan) Aztán... nem emlékszek, tisztelettel.

MOKRI (gorombán) Vándor, mondja a szemébe, hogy mi történt.

VÁNDOR (a börlőnőr elé állva) Szemedbe mondom, Rosner elvtársnő, azután, hogy az alezredek elvtárs lábát kenegtetted...

ROSNER (súgva) Ne tegezzen, Vándor, mer tükön rúgom.

VÁNDOR ...megmondom úgy, ahogy van, rákented a hajadra mindaz egészet!

ROSNER Hát... a sok finom olaj, tisztelettel... menjen pocskékba?

MOKRI No, eridjen csak oda a vádlothoz, Rosner. Mutassa, hogy volt ez, nézzük csak!

Rosner Ámenhez lép, lehajol, haját kibontja, fejét a férfi lábához érinti, és imitálja, mintha most itatná onnan fel az olajat

... Szerintem ez a szembesítés eredményre vezetett, elvtársak, nézzük csak tovább, nagyon érdekes...

CSÓK Várjunk csak, elvtársak, nem úgy van az! Hát hova sietünk? (Csönd)

Magyarázza ezt meg nekünk az elvtársnő!

ROSNER Hát ezt... még én se tudom, Csók elvtárs, az az igazság... tessék elhinni, nem tudom!

Szünet

PIROS Na de volt ott még más is, Csók elvtárs, énszerintem!

MOKRI Más is volt, elvtársak?

VÁNDOR Szóval, tessék csak nézni, nekem az a véleményem, hogy még ne zárjuk le ezt a lábbelitimát, tudnillik ott van még a doktor Baknak a cipője, szerintem.

PIROS Na még az is, természetesen. Ezt aláírom.

MOKRI (Rosnerhez) Igaz ez, elvtársnő?

CSÓK Vigyázzá má, hát itt tényleg erről van szó!

MOKRI Most tőlem mit akarsz? Mondtam én, hogy... (Figyel) ...érdekes, elvtársak, nem halljátok?

CSÓK Mi van?

MOKRI Valami pikula szól, szerintem. Vagy tévedek? Nem szoktam tévedni. (Figyel) ... Térjen a tárgyra, elvtársnő.

ROSNER Tessék már, altábornagy elvtárs, engem is megérteni! Nézze, itt van ez a gyönyörűség sevrócipő! (Ámenhez lép, mutatja) Tessék szíves megnézni... vagy érinteni legalább! Mint a selyemcukor, nincs igazam? Ezt még egy főorvos a saját lábára csináltatta, egy fogász a Belvárosba, és én ezt a doktor Bak Pálnak megszereztem, tudnillik a klinikai szájszész fogorvost, egy ilyen specialistát még Auschwitzban a családjával elégették, tehát világos, hogy nem fogja használni a sevrócipőt! Ebből arra következtettem, hogy jó lesz ez a lábbeli az én Bak Palimnak, és kitágítottam! Es akkor... (Sóhaj) egy ideig jó is volt, de sajnos akkor én még arra nem gondoltam, hogy az alkohol közülünk is szedi az áldozatait, és nem válogat.

PIROS (szemlesítve) Nem csak az, Rosner elvtársnő.

CSÓK Tessék csak, Piroska, bátran!

PIROS Diszkréció is van a világon, Csók... altábornagy elvtárs!

MOKRI Mi van? (Csönd) ... Titkolózunk, elvtársak?! Ne titkolózzunk! Mire céltzott a Piros elvtársnő?

PIROS Ha már így sarokba tetszett szorítani... a szopós... elvtársnőre céloztam, hogy avégett ment el a doktor Bak, úgy tudom.

CSÓK (súgva) Mutasson rá, Rosner elvtársnő, megkérem, ez csak ilyen lár púr lár felszíni témák, legyen szíves, töredelmesen mutasson rá, mér ment el lényegébe a doktor Bak?

ROSNER Már egy az, hogy kifejtettem, hogy ivott a Pali... aztán ott volt köztünk a nézeteltérés, hogy ő mindig úgy csinálta, hogy ő volt fölül, én meg viszont alul, szóval rám volt feküdvé, tetszik érteni, nagy ritkán esetleg úgy oldalvást, de viszont csak húzott egyet-kettőt, aztán elaludt, ez az igazság, Csók elvtárs, kérem! Én erre keltemt mindössze, aludni járt az énrám!

VÁNDOR Énnekem se kutyám, se macskám a doktor Bak, de olyan is van, nem azér mondom, hát csak egy példát mondok, elvtársak, volt egy úrnő szemben a patikaházba, pedig vénlány volt... hát annak végeredménybe még rosszabb volt, mint egy parasztlányé, hát az olyan bő volt, kérem, hogy mehetett abba szekérral az ember, ugye, olyan komfortos vót. Igaz, hogy hánnya-verte magát, ugye, így meg így, (Mutatja) de mi abba a jó? Na, most én nem abba az összefüggésbe mondom, hogy esetleg azér ment el a doktor Bak, de hát ilyen is van!

PIROS Hogy képzeli, Vándor... hülyeséget beszél! (Szünet) Nem is értem!

MOKRI Várjunk csak, elvtársnő, nem úgy van az! Álljunk csak meg! A férfinak az akaratát mindenhogyan be kell tölteni! Mit... abba a részbe, hogy megnyugodjon lelkileg. Mer ha nem? Hogy dógózzon? Építse a rendszert?! Idegessen? Előbb-utóbb megy, azt kínálgassa! Úton-útfélen, ide is, oda is... Mer az ember az csak ember, még ha a kalapjába szarik is!

CSÓK Ja! Úgy van! Mer én is: megkínálok vele minden nőt.

PIROS (kacéran) Es ha... csukott kertajtóba ütközik a Csók elvtárs?

ROSNER Rózsálgasba...

CSÓK Hát... ha nem kell, hügyozok vele tovább, az is valami! (Szünet) Most én is hallom azt a pikulát!

Csönd, figyelnek

VÁNDOR Na de olyan is volt, má... visszatérve, hogy gyanús volt má eleve!

Nem stimmel az egész! Mindenfelét összebeszél.

MOKRI Világítsa meg.

VÁNDOR Én... megvilágítom... várjunk csak!

PIROS Célzás történt arra több esetben, hogy Pavlov elvtárs a sörgyárba összeverekedett a rakodóval, mikor fölálta a penicillint!

VÁNDOR Es mi meg csak annyit mondjunk, hogy igen vagy nem.

MOKRI Értem, értem, de az a disznólkodás hogy volt, elvtársak?

PIROS Arra a vacsorára tetszik gondolni...

CSÓK Tudja azt, Piroska, hogy mire gondolunk!

PIROS Igen... már emlékszek. Itt ült velem szembe az a horthysta-trockista-nyilas, és ott volt, ahol az elvtárs áll, egy terület-terület asztalkám, sonka, fejhús, pörcc, minden, és az Ámen elvtárs felszólította a horthysta elvtársat, hogy segítsen neki, mert teljesen mindegy, hogy tagadásba van, vagy nincs tagadásba, mer így is, úgy is, mindenképpen akasztás lesz, csak az a különbség, hogy aláírja, vagy nem írja alá, mer ha aláírja, akkor vacsorázhat, és nem bántják a feleségét, de ha nem írja alá, akkor felesége is csúnyán ki fog kapni, tessék, lásson hozzá, levelet is írhat, szóval ez így volt, és akkor itt mindenki vacsorázott, igen ám, de azt mondta az Ámen, hogy várjon csak az elvtársnő, és akkor így letört egy darab kenyeret, valami szaftra belemár-

totta, és aszonta, de ilyen elég gusztustalan volt, hogy nyújtsa ki csak a nyelvét az elvtársnő, ne, ne húzza vissza, ráteszem a kenyeret, és akkor... hát nem értettük, hogy mi van, a halálos fasiszta se értette, csak annyit mondott, hogy azt hiszem, ez az utolsó vacsorám, és akkor... az Ámen rátette a kenyeret a nyelvemre, és azt mondotta, hogy csináljak így..., *(Kenyeret tesz a nyelvére, és huncutul ide-oda lebegtetli a kinyújtott nyelve hegyén)* ...tulajdonképpen más nem történt, csak úgy a színe elváltozott, elváltozott az arca.

Csönd

MOKRI Én ezeket nem értem, elvtársak! Én itt állok, és meg vagyok döbbenve, megmondom úgy, ahogy van.

CSÓK *(Ámenhez lép)* ... Légy szíves ezek után, Ámen elvtárs, ha egyáltalán érted, amit mondok, próbáld meg ezt a témát valahogy komolyan felfogni, mer itt szerintem komoly dologról van szó, amibe beletörhet a bicskád neked is esetleg! Es légy szíves, adjál valami magyarázatot!

MOKRI Most még csak így egyelőre szörmentén!

PIROS Mint a Halálos tavaszba.

Csönd

MOKRI És hogy... nem értem! Hogy mászik fel mindig arra a keresztre.

PIROS Ebbe én is bűnös vagyok, altábornagy elvtárs, de tessék szíves engem is megérteni, tudniillik... nekem egyelőre ő parancsol!

CSÓK De mire jó ez neki?

PIROS En nem is tudom, tessék elhinni! Először mindég úgy van, hogy leül a kimenőruhába, kezébe adom a gumibotot, akkor ezt így feltarcsa, bekapcsolom a rádiót, *(Mutatja)* azután... hogy is... azután nekem így szurkálni, böködni kell őket a piszkavassal, és mondja, hogy nevessek, nevetgéljek, és köpjem le, jóvan, akkor persze nevetek, és akár leköpöm, akár nem, mer valamikor nem tudom leköpni, annyira gusztustalan, de mindegy, ha leköpöm, azér sír, ha nem köpöm, azér sír, ennek seckojedno, és egy nadrágszíjjal így megállok előtte, akkor ő rám néz ilyen homályos szemmel, már érzem, hogy várja az ütéseket, hát akkor innen-onnan végigverem, elme-gyünk kábé harminckilencig, akkor szomorúan felmászik a keresztre, én így, a csuklójánál odakötözöm, mert a kötél már oda van készítve, szurkálni kell ezzel a piszkavassal, és ő kacag, kacag, a farát így dörzsöli, nyiszálja a keresztet, tessék csak nézni, ott van, ahogy most is, és azt mondja... *(Elhallgat)*

Csönd

MOKRI Folytassa, Piros elvtársnő...

PIROS Szóval így nevetgél, rázza a kacagás, vonaglik erre-arra, tetszik látni, és azt mondja...

ÁMEN *(a keresztet sikoltva, boldogan)* Elvtársak... atyaisten, én beszartam!

Csönd

SZAGOSKA *(magas, átható hangon)* De mit akart azzal a gyerekekkel?!

Csönd

PIROS *(leteszi a gumibotot)* Hát... szóval így megy ez. De olyan is van, hogy így leszöl az embernek lezseren... aszondja, legyen szíves az elvtársnő, igazítsa meg a nadrágomat, de hiába igazítom meg neki, aszondja, Piros elvtársnő, megint lecsúszott, akkor mindig így oda kell neki nyúlni, míg azt nem mondja, de ilyen tiszta üveges szemmel...

ÁMEN Egy kevés ideig nem láttok engem, és egy kevés idő múlva megláttok engem.

Csönd

CSÓK Mi ez, amit minekünk mondasz?

MOKRI Micsoda ez? Egy kevés ideig, Ámen elvtárs?

ÁMEN Jól figyeljete, mer... nos... nos... tehát... de nem biztos, hogy megértitek.

Szagoska felkiált, a hasához kap, erőt vettek rajta a a szülési fájdalmak, a jelenlévők döbbenet nézik, egy fegyveres ávos segítkezik. A szülő nő kiáltásai hallatszanak

VÁNDOR Mondjad, légy szíves, mert tudod, milyen vagyok! Amíg nem hívnak valami rendes munkára, addig unalmamba rosszakodok, gyilkolászok! *(A többiekhez)* ... Kéreti magát, mint egy fürdőskurva.

ÁMEN Nézzétek, elvtársak, egyszerű ez. Mivel ugyanaz mindig visszatér, ergő én is örökké visszatérek, úgyhogy ne szomorodjatok! Visszatérek, elvtársak... örökké visszatérek!

Szagoska nagyot sikolt. Két másodperc sötét. Fényváltás után az előbbi kép derengő homályban, de éles fénycsóva vetül a fegyveres ávos kezében felmutatott véres, meztelen, ordító csecsemőre. Halkan, hamiskásan - nyilván Ámen síján - megszólal A varázsfuvola ismert dallama. És ekkora színpad mélyéről álomszerű lassúsággal a Betlehemi gyermekgyilkosság című Brueghel-kép páncélos-lándzsás lovasai megindulnak a kalimpáló újszülött felé.

VÉGE

Az 56-os forradalom és szabadságharc negyvenedik évfordulója alkalmából a kaposvári Csiky Gergely Színház által kiírt drámapályázaton első díjat nyert alkotás